

Debesuota, gali lyti.
Saulė teka 5:37, leidžiasi 8:1

Library of Congress Gr.
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian In The United States

VOL LV

Chicago, Ill. — Ketvirtadienis, liepos-July 25 d., 1974 m.

Kaina 15c

174

SVARBUS AUKŠČIAUSIO TEISMO SPRENDIMAS

KIPRAS NEBELAUKIA MAKARIJAUS

NICOSIA. — Kipro saloje, nežiūrint paliaubų, tebevyksta susisaudymai tarp salos gyventojų graikų ir turkų. Turkijos kariuomenė užvaldė visa Kirenijos miestą. Graikų kareiviai dar laikosi senoje pilyje prie jūros. Prie Nicosijos esančiame aerodrome, kurį užėmė Jungtinių Tautų kareiviai, kad būtų lengva padidinti taikos kariuomenės skaičių, buvo susidariusi pavojinga padėtis, kai aerodromą norėjo užimti ir turkų dalinys. Du kanadiečiai buvo sužeisti. JT sekretorius paskelbė raginimą griežtai laikytis karo paliaubų.

Kipre pareigas pradėjo eiti naujas prezidentas, buvęs seimo pirmininkas Glafkos John Clerides. Jis yra teisininkas, labai ramus, šalto būdo. Jis daug metų vedė derybas su Kipro turkais ir yra geras draugas turkų vadovui Rauf Denktash. Spėjama, kad Clerides bus priimtinesnis Turkijai už arkivyskupą Makarios.

Makarios New Yorke pritarrė Clerides paskyrimui, sakydams, kad Clerides perėmė salos valdžią "su mano pritarimu". Jis pareiškė, kad kelių savaičių grįšias į Kipro salą ir tada iš Clerides perimsias valdžią.

Naujas prezidentas Clerides Kipre pareiškė, kad šiuo metu būtų neprotinga Makarijui grįžti į Kiprą. Kipre būsią už kelių mėnesių nauji rinkimai ir tada Makarijas galėsias kandidatuoti į prezidento vietą.

Clerides kreipėsi į visus Kipro gyventojus, ragindamas pamiršti praeitį ir dabartį ir kreipti visą dėmesį į salos ateitį. Jis kvietė visus sunkiai dirbantių salos gyventojų labai, nežiūrint religinių, rasinių skirtumų ar politikos.

Turkijos premjeras Ecevit paskelbė Turkijos laimėjimą Kipre. Kovose žuvo 57 kareiviai, 184 buvo sužeisti ir 242 dingę. Šiuose skaičiuose nėra Kipro civilių turkų žuvusių ar sužeistų.

Turkai puolė savo laivus

Izraelio radijas paskelbė, kad 80 turkų jūreivių žuvo ir 110 dingo, kai Turkijos aviacija per klaidą puolė Turkijos karo laivus. To šio puolimo turkų štabas sekmadienį buvo paskelbęs, kad graikų laivai bandė priplaukti prie Kipro, tačiau buvo su dideliais nuostoliais atmušti. Dabar atrodo, kad ten nebuvo jokių graikų laivų, o tik pačių turkų. Izraelio mokomasis laivas išgelbėjo iš vandens 42 turkų jūreivius, kurie papasakojo, kad jų laivą nuskandino n ežinomi lėktuvai. Izraelio laivas pagrabeno turkus jūreivius į Haifa ir iš ten išsiuntė lėktuvu į Turkiją. Vandenįje laivo kapitonas matė ir daugiau turkų valčių su jūreiviais, tačiau izraelitai nebegalėjo daugiau turkų paimti, tai kapitonas pašaukė netoli buvusį švedų laivą ir britų helikopterius, kurie likusius turkus žadėjo išgelbėti.

Šis turkų aviacijos savų laivų puolimas paaiškina tokį didelį dingusių karo veikuose skaičių — 242. Izraelio "Mevuot Yam" laivo išgelbėtieji jūreiviai sakėsi buvę iš naikintuvo su 230 žmonių įgula.

LONDONAS. — Britanija paskelbė biudžetą papildymą, mokėsių pakeitimus ir paskolą — 1.2 bil. dol., kurią Britanijai duos Iranas.

MEKSIKA. — Amerikiečiai ir kanadiečiai Meksikos kalėjimuose, kur jie pateko už narkotikų turėjimą, baigė 13 dienų bado streiką. Iš 75 asmenų, šeši buvo patalpinti į ligoninę. Kitiems badavimas nepakenkė.

IŠ VISO PASAULIO

PARYŽIUS. — Harkness Balleto iš New Yorko grupė turėjo atidėti savo gastroles Paryžiuje, nes ji liko atkirsta Graikijoje, kilus Kipro karui. Negalėdama išskristi lėktuvu, ši grupė išplaukė iš Graikijos laivu.

CANBERRA. — Australijos vyriausybė nutarė sumažinti imigracijos į Australiją kvotas. Ateinančiais metais bus įleista tik 80,000 naujų imigrantų, vietoj ankščiau buvusių 110,000. Vyriausybės apmokamų kelionių vietoj 50,000 bus 40,000.

SALT LAKE CITY. — Po 19 metų tyrimų gydytojų grupė paskelbė suradusi skiepus nuo gyvatės įkandimo. Skiepai gaminami iš gyvatės nuodų ir jie jau išbandyti gyvulių tarpe. Dr. Clifford Snyder, grupės vadovas, pareiškė, kad kai jis bus visiškai tikras skiepu patikimumu, jis juos išbados pats ant savęs. Pasaulyje nuo gyvatės įkandimo per metus miršta apie 75,000 žmonių.

SAIGONAS. — P. Vietnamo valdžia skelbia, kad komunistai pagrobė iš įvairių vietovių 18,000 žmonių ir suvežė juos prie Duc Duc miesto, 350 mylių į šiaurę nuo Saigono, kur Viet Congas stato naują miestą.

LONDONAS. — Lordų Rūmuose buvo įvesdinta nauja baronienė Lady Falkender of West Haddon. Premjerui Wilsonui prašant, ji buvo pakelta į baronienės iki gyvos galvos šį pavasarį. Tai 42 m. premjero Wilsono ilgametė asmeninė sekretorė Marcia Williams.

SEOULAS. — Katalikų vyskupas Pietų Korėjoje buvo sumintas, kai jis atvyko į teismą, kuris buvo atidėtas. Jis dalyvavo organizacijos veikloje, kuri siekė P. Korėjoje sugrąžinti demokratine sistemą.

Ispanijos Franco visai pasveikęs

MADRIDAS. — Ligoninės, kur gydosi generalisimas Franco, direktorius dr. Manuel Hidalgo Huerta paskelbė, kad Ispanijos valstybės galva yra visiškai pasveikęs ir šią savaitę galės tęsti normalų gyvenimą ir eiti savo pareigas.

Šis pareiškimas nustebino susirinkusius korespondentus, nes prieš kelias dienas gydytojai skelbė generalisimą sunkiai sergant. Dr. Hidalgo paaiškino, kad Franco nuostabiai pasitaisė po flebito ir po kraujavimo, kuris atsiradęs nuo krešuliui išvarinėti duotų vaistų.

Dr. Hidalgo pareiškė, kad gylos užsikimšimas galėjęs atsirasti nuo ilgo sėdėjimo ar stovėjimo nejudant. Valstybės galvai tenka dalyvauti priėmimuose, be to, Franco ilgai sėdėjęs prie televizijos, kai vyko pasaulio Futbolo Taurės finalai.

Turkijos pareištūninkai, nusileidę netoli Kipro sostinės Nicosijos šeštadienį rytą, tuoj išklė savo tautinę vėliavą.

GRAIKIJOS GENEROLAI ATIDAVĖ VALDŽIĄ CIVILIŲ VYRIAUSYBEI

ATENAI. — Graikijoje buvo prisaikdintas naujas vyriausybės premjeras Constantine Caramanlis, konservatyvių pažiūrų politikas, gyvenęs Paryžiuje. Antradienį 7 val. vakare Atėnų radijas paskelbė, kad ginkluotos jėgos nusprendė perleisti valdžią pilietinei vyriausybei. Prieš šį paskelbimą prezidentas Glafkas kartu su kariuomenės vadu gen. Gregorios Bonanos, armijos viršininku gen. Andreas Galatsanos, laivyno viršininku adm. Petros Arapakis ir aviacijos viršininku maršalu Alexandros Papanicalau buvo pasikvietę keturis buvusius Graikijos premjeras ir penkis buvusius ministerius pasitarti dėl Graikijos ateities. Buvo nutarta pakviesti naujai vyriausybei sudaryti iš tremties buvusį premjerą Caramanli.

Prancūzijos prezidentas pasiskambino Caramanliui ir jo butą Paryžiuje ir pasiūlė karinį lėktuvą skristi į Atėnus. Už kelių valandų Caramanlis buvo Graikijoje. Žmonės Atėnų gatvėse ilgai paradavo, triukšmavo ir šoko, kad po septynerių metų į Graikiją vėl sugrįžta demokratija. Stebėtojai sako, kad panašų džiaugsmą teko matyti tik tada, kai Graikija buvo išlaisvinta iš nacių okupacijos.

Premjeras Caramanlis tarėsi su kariuomenės vadais ir buvusiais parlamento partijų vadais. Jis susitiko ir su Amerikos bei Britanijos ambasadoriais. Jį prisaikdino arkivyskupas Seraphimas.

Spaudos cenzūra Graikijoje panaikinta. Pasirodė seniai neišėję laikraščiai. Svarstoma, ar dabar Graikijon sugrįš buvęs karalius Konstantinas, kurį naujasis premjeras Caramanlis remia.

Graikijoje buvo susidariusi panaši padėtis, kaip Argentinoje prieš sugrįžant Peronui. Karinei valdžiai sunku buvo rasti tinkamų žmonių valstybės reikalam tvarkyti. Daug kas atsiskaidavo dalyvauti diktatūrinėje vyriausybėje. Prie įvairių vidaus sunkumų dar atsirado Kipro salos krizė.

Premjero darbas nebus lengvas. Jis išvykdamas iš Paryžiaus pareiškė korespondentams: "Vyrai, melskitės už mane".

Valdžios pasikeitimas Graikijoje atidės numatytas Turkijos, Graikijos ir Britanijos derybas Zenevoje, kur šią savaitę turėjo būti svarstomi Kipro salos ateities klausimai. Graikijoje žmonės kalba, kad

Sen. Edward Gurney nebus kandidatu

WASHINGTONAS. — Kyšių ėmimu apkalintas JAV senatorius Edward Gurney iš Floridos paskelbė, kad jis atšaukia savo kandidatūrą šiuo metu rinkimuose. Sen. Gurney, 60 m. respublikonas buvo senato Watergate komiteto narys. Jis baigia senatę savo pirmą terminą ir vėl žadėjo kandidatuoti kaip respublikonų kandidatas. Respublikonai Floridoje, paskelbus jam apkaltinimą, ėmė reikalauti, kad jis savo kandidatūrą atšauktų.

Sen. Gurney paaiškino, kad jam bus labai sunku ruošti gynybai ir kartu vesti rinkimų kampaniją. Jis esąs nekaltas ir desias visas pastangas, kad teismajį išteisintų.

LONDONAS. — Britų teismas skrybas gavo Kennedienės-Onasis sesuo Lee ir jos vyras princas Radzvil, lenkų kilmės. Jiedu susituokė 1959 m., turi du vaikus.

Princas Juan Carlos de Borbon ir jo žmona princesė Sofia, buvusi Graikijos princesė, išėina iš ligoninės, kur apkalnė sergantis generalisimas Franco, kuris perdavė principui savo pareigas.

AUKŠČIAUSIAS TEISMAS PAREIŠKĖ: NĖRA ABSOLIUCIOS PRIVILEGIJOS

WASHINGTONAS. — Aukščiausias Teismas vakar paskelbė istorinį sprendimą, liečiantį prezidento vykdomosios galios privilegijas. Kaip žinoma, liepos 8 d. teismas išklauė prezidento apeliacijos skundo prieš teisėją John Siricą ir specialų prokurorą Leon Jaworskį. Byla liečia teismo ir prokuroro reikalaujamas Baltųjų Rūmų pasikalbėjimų nuorašus ir juosteles. Teisėjas reikalavo, kad prezidentas atiduotų teismui tuos nuorašus, o prezidentas aiškino, kad jis turi vykdomosios valdžios galią tų pasikalbėjimų niekam neatidengti.

Nustatė taisykles prezidento teismui

WASHINGTONAS. — Senato daugumos vadas sen. Mike Mansfield paskelbė spaudai, kad jei prezidentas Nixonas bus apkaltintas ir senatui teks jį teisti, jis įves senatę griežtas taisykles, kad būtų galima kuo greičiau tą teismą užbaigti ir atskratyti Watergate bylos dar šiais metais.

Sen. Mansfieldas reikalaušias, kad teismas vyktų šešias dienas per savaitę, kad nebūtų vedamos rinkimų kampanijos, nebūtų jokių, o tik būtiniausių įstatymų svarstymo ir tik vakarais. Vykstant teismui nebūsią jokių komitetų posėdžių ir jis tikisi, kad visi senatoriai bus savo kėdėse ir nevažinės po visą Ameriką savais reikalais.

Teismas turėtų būti rodomas televizijoje, tačiau jis neliešias tose programose jokių reklamų. Mansfieldas nurodė, kad prezidento gynybai jis duosias pakankamai laiko, tačiau tikisi, kad gynybai užteks dviejų-trijų savaitių. Jis priminė, kad teisiant senatę prezidentą Andrew Johnsoną 1868 m. advokatai prašė 40 dienų gynybai paruošti, bet gavo tik 10.

Senatorius Mansfieldas pabrėžė, kad jis, nustatydamas prezidento teismo taisykles, jokių būdu nebando įtaigoti Atstovų Rūmų, kad tie prezidentą apkaltintų. Jis tik noris pasiruošti galimybei, jei prezidentas bus apkaltintas.

Imperatoriaus gimtadienis

ADDIS ABABA. — Etiopijos imperatorius Haile Selassie ant-radienį šventė savo 84 m. sukaktį. Kaip įprasta, jis pasirodė savo rūmų balkone ir pasakė kalbą, tačiau vietoje tūkstančių žmonių, šį kartą jo klausė keli šimtai. Balkone su imperatoriumi buvo tik vienas palydovas, jo ištiktas patarėjas ir pusbrolis Ras Imru.

Etiopijos sostinės mero pavaduotojas, pats meras yra sumintas, paskelbė, kad šiais metais nebus tradicinio baliaus imperatoriaus garbei. Vietoj priėmimo, tie pinigai, kurie būdavo išleidžiami, bus pasiųsti į sauros ištiktas provincijas.

Kariuomenė suėmė buvusį premjerą Makonnen, kuris kaltinamas kurstęs vieną kariuomenės dalinį prieš kitą. Nauju premjeru paskirtas Michael Imru, imperatoriaus patarėjo sūnus.

Liūdną imperatoriaus gimtadienį dar daugiau sudrumstė višą dieną lijęs lietus.

Aukščiausias Teismas vienbalsiai nusprendė, kad prezidentas turi atiduoti teisėjui Siricai 64 pasikalbėjimų juosteles ar nuorašus. Teismo pirmininkas Warren Burger pareiškė, kad prezidentas neturi absoliučios privilegijų ar visiškio imuniteto nuo teismo proceso. Jis todėl turi klausyti teismo, jei teisėjui reikalingi nauji įrodymai klausimoje byloje.

Dar neaišku, kokia reakcija kils Baltuose Rūmuose. Prezidentas gali, vadovaudamasis "egzekutyvo privilegijomis", atsisakyti klausyti Aukščiausiojo Teismo, tačiau kitas klausimas, ar jam tas būtų naudinga. Prezidentas kartą yra pasakęs, kad jis Aukščiausiojo Teismo paklausus.

Kongreso teisinis komitetas jau svarsto kaip suformuluoti kaltinimus prezidentui Nixonui. Didelę sensaciją sukėlė respublikono atstovo Lawrence Hogan iš Marylando pareiškimas spaudai. Jis kongrese buvo laikomas vienu dešiniausių konservatorių, didelių respublikonų partijos gynybų ir prezidento rėmėju. Jis pasakė, kad įrodymai prieš Nixoną yra tokie svarūs, kad jis neturįs jokių abejonių, kad prezidentas turi būti apkaltintas. Hoganas yra buvęs FBI valdininkas. Jis pirmas iš teisinio komiteto respublikonų pasisakė už apkaltinimą.

Neabejojama, kad Aukščiausio Teismo sprendimas turės didelę įtaką prezidento apkaltinimui. Nežinia, kokių naujų prezidento kaltės įrodymų turi tie dokumentai, kuriuos Aukščiausias Teismas įsakė prezidentui atiduoti.

Teisėjas Burger pridėjo, kad teisėjas Sirica turi žiūrėti, kad tik tokia medžiaga, kuri reikalinga byloje, būtų iš tų dokumentų naudojama ir skelbiama. Kitos valstybinės paslaptys, neturintios nieko bendro su byla, turi likti paslaptys.

Ragina arabus būti vieningais

KAIRAS. — Egiptas šventė karaliaus Faruko nuvertimo 1952 metais sukaktį. Šia proga prezidentas Sadatas pasakė susirinkusiems politikams ir karininkams kalbą, kurioje jis pabrėžė vieno kelio būtinumą arabams ieškant taikos. Arabai turi pamiršti savitarpio nesutarimus, nes juos mokes išnaudoti Izraelis. Arabai turi baigti nesusipratimus ir su Sovietų Sąjunga, pareiškė prezidentas.

Sadatas siūlė įtraukti į Zenevos taikos derybas ir Libaną. Įspėdamas Izraelį, Egipto prezidentas pagrasino, kad jei kelias į taiką nebus laisvas, jei arabų teisės nebus paisomos, tai neišvengiamai vėl prasidės karas.

Los Angeles, Cal.

Koncertas - balius

Pora simty svečių — Kalifornijos Lietuvių Radijo valandinių programų klausytojų, nuširčių rėmėjų, talkininkų bei bendradarbių gegužės 25 d. pakilio nuotaiško pabendravo keleto valandų parapijos salė, kurios kuklų Balfo buvusiam parangimui papuošimą Dalia Jasiukonienė sumanė ir meniskai papildė, derindama spalvas prie naujai įsigytų lininių įvairiaspalvių staltiesių, gaudama patrauklių, raminančių nutelkiantį spalvų derinį, kuriuo atsilankiusieji gerėjosi, matydami toj salėj pirmą kartą tokia spalvų mozaika.

Meninė renginio daly šiltai buvo priimti solistai — Stasė Klimaitė-Pautienienė ir Antanas Pavasaris, pastarasis scenoj jau tėsai laisvai ir audringais dalyvių aplodismentais keletą kartų buvo išauktas pakartojimui. Solistams akompanavo pianistė Ramunda Apeikytė. Programą taikliai žodžiu, gražia tarsena pravedė Violeta Mitkutė-Gedgaudienė. Rengėjai programos dalyvius apdovanojo gėlėmis.

Radio nuolatines talkininkes, gero skonio bei reto patyrimo šeimininkes vaišino svečius šilta, puikiai vakariene. Ištroškusi į gairvėnų Juozo Gediminto ir jo talkininkų paslaugai aptarnaujame stipresniųjų gėrų bare. Šokėjai, pasokdinę savo žmogus, ypač (ne savas) gražias ponias vedavo vaišinti visada mielai besišypsantis Danutės Kaškelienės talentingai patarnaujantis švelniųjų gėrų barelin.

Sokiams grojo "Latvala" orkestras. Svečius sutikino, įėjimo bilietais aprūpino bei pristalų sodino — Zosė Vizgirdienė.

Jonas Kupronis, Juozas Mitkus ir Pranas Gustas.

Laimės stalą dėka dosnių aukotojų gausiai vertingomis dovanomis aprūpino Onutė Macėnienė, kuri, talkininkaujant Vladimir Simoliūnui, laiminguosius apdovanojo.

Iš rengėjų teko girdėti, kad parapijos vadovybė už salės panaudojimą atlyginimo, kaip ir visada, neėmė, nes parapija glaudžiai kooperuoja su radijo administracija. Salės priežiūrą jas Juozas Bričkus priklausančiam už salės sutvarkymą \$25 mokesčių paaukojo radijo reikams. Tokiu būdu bendrai su talkiniais jėgomis buvo gauta pajamų apmokėjimui keleto programų išlaidoms — 1 programos išlaidos \$130. Valdybos žmonės ir talkininkai dirba be jokio atlyginimo.

Tiesia, rengėjų — Radijo Klub valdybos šis spalvingas, sakyčiau, vienas iš eilės kitų gražiausių dalyvių prisiminimai palydėtas renginys ir nebuvo akcentuojamas, kaip sukaktuvinis, nes Valdyba praėjusio rudens — spalio mėnesio balių lyg ir vadino sukaktuviniu, penkių metų nuo radijo programų atsteigimo, tačiau tai praėjo be jokio ypatingo, be suprašytų, kaip paprastai esti, sveikintųjų kalbų, be atgarsio spaudoje. Be to, man, kaip ezartiškam lietuvių radijo programų klausytojui ir rėmėjui, atrodo, kad paskutinis spaliamėnėsis dar ir per anksti besišypsantis Danutės Kaškelienės talentingai patarnaujantis švelniųjų gėrų barelin.

Įsisteigimas

Norint stabtelėti prie atsistieigimo 5-tio sukakties, neišven-

giamai tenka plačiais šuoliais peršokti 22 metus atgal prie paties įsisteigimo.

1953 metų rudenį ieškodamas saulės ir šilumos, atsiradau Los Angeles mieste, kur jau buvo nemažai — daugiau, negu dabar — senesnių emigrantų, kurių dauguma pensininkai su žymia žemaičių persvara, tai šviesios atminties žemaičio prel. Julijaus Macijausko nuopelnas. Jis čia prie "Pacifiko", toli nuo lietuvių centrų, 1941 m. steigdamas labai sunkiomis aplinkybėmis parapiją, verbavo ir parapijiečius. Paskutinio karo išdavos — bėdos emigrantus radau domiuojančius jaunos kolonijos gyvenimą.

Parapijos galva tai pat buvo "dykukas" kun. Jonas Kučinskas — dabar prel. Kučingis, nors jis juokaudamas neprisipažįsta buvęs "dykuku", nes jam netekę stovyklose — "D. P. Camp" gyventi. Naujieji tuometiniai emigrantai buvo daugumoj žemaičiai, tai jau didele dalimi kun. Kučinsko nuopelnas.

Svarbiausia, ką čia atradau, tai jau nuo 1952 metų gegužės 24 d. veikianti kas šeštadienį lietuvišką radijo programų pusvalandį. Beje, pirmuoju šios pastraipos žodžių nepaėmė ir nestatė antrą eilę kitų labai svarbių junginių, kaip parapija, chorai, kurių anuomet buvo du, Antano Skirius "spauda, savaitgalio mokyklėlė, dramos ratelis, kurio jau nebesigirdi, tik kas išteigė Antano Audronio Lietuvių Bendruomenės Apylinkę, kurios steigiamajai susirinkimui vos tapinusi parapijos salėje, dabar tos pačios apylinkės metiniai susirinkimai nepripildo net klasės kambary ir visa eilė klubių, draugių ir t. t.

Radiją lyg ir išskyrčiau todėl, kad šį kartą noriu prie jo stabtelėti, kol nevisai išblėse, atsiminimai bei kitų priminimai, kad liktų bent laikraštines skiltys. Gera būtų, kad tokias pasirodžiusias apybraižas arčiau įvykių raidos būtų stebėtojai juo labiau — dalyviais papildytų ar patikslintų, kad atiečiai liktų tikresni pėdsakai.

Po pusantros metų patyriau iš kitų pasakojimų buvus įaudinančių įspūdį, kad pirmą kartą 1952. V.24 šeštadienį Pacifiko tarpkalnėmis nuaidėjo radijo bangomis lietuviško žodžio ir dainos aidai. Šito sakyčiau, istorinio įvykio pradininkai buvo tarpkarniniai atvykėliai: Bronius Gediminas, Jonas Uzdavinys ir Jurgis Rudelis, pastarasis gimis JAV. Jie visi trys anuomet dar visai jauni vyrai ieškojo radijo stotyse laiko, tai buvo nelenkva įsiterpti su ne vietine kalba, ypač dar mažos tautos kalba, bet noras ir ryžtas daug nugalėjo; gavo laiką, pasirašė sutartį ir pradėjo darbą. Gediminas su Uzdaviniu rūpinosi programų paruošimu ir jų perdavimu, Rudelis tvarkė oficialius reikalus, darydavo programų vertimus anglų kalbon ir juos, kaip cenzorius, patiekdavo radiofonui. Programos savo turiniu, kalbos atžvilgiu bei žinių gausumu klausytojus patenkino.

Vėliau įsijungė programų parengimo darban pora jaunųjų — Danguolė Pukininkaitė su Muchlia, įvedu džiauzia abu kartu pranešinėdavo ir būdavo klausytojų laukiami; nebūtų anie pusvalandžiai ir šiandien kasdienybė. Mažonu buvo eilė metų klausytis Vlado Bakūno rūpestingai paruoštų, kondensuotų, vietos ir užsienių žinių mišrtingų programų. Pirmieji ženkliai rodo, kad Vl. Bakūnas, būdamas laisvas nuo duonpėdystės, plačiai sekantis anglų bei vokiečių spaudą, įsilies į radijo programas, pasidavęs savo žiniomis su jų labai pasigendančiais klausytojais.

Taip pat gana ilgai nelengvą programų vedėjo naštą nešė Bronius Dūda, kurio programos būdavo dalykiškos, be sentimentų, daugiau kariško raport pobūdžio, bet jos buvo geros ir reikalingos.

Bronius Gediminas buvo pati

Naujas Argentinos prezidentas Maria Isabel Peron

ašis ir širdis per keliolika metų, būdamas finansiniai ir juridiniai, pagaliau ir moraliai atsakingas. Kritikos, kaip jau paprastai, visai, visada ir už viską susilaukia, taip lygiai jos gavo ir Gediminas, bet finansinės paramos, tai beveik nieko. Paskutinių, be to, porą ar daugiau metų teko jam pačiam ir programomis pasirūpinti. Tokiu būdu ir buvo sakoma "Gedimino Radijas", per šią radiją Gediminas atidavė kolonijai nepaprastai didelę duoklę, nežinau, ar kas nors vietinių gėrų konkuruoti? — finansiniu požiūriu tikrai, kad niekas!

Gražu būtų dabar Kalifornijos Lietuvių Radijo (Lithuanian Melodies) tradiciniuose parengimuose — baliuose, kurių esti kasmet po du matyti ir pačius pradininkus — veteranus, dirbusius anuomet be aukotojų, be rėmėjų (mecenatų) finansinės paramos kartu su dabar dirbančiais.

Asmeniškai teko stebėti girdėti per radiją ir spaudoj skaityti, kad daug nusipelnę talkininkai ar stambesni rėmėjai atžymimi Kalifornijos Lietuvių Radijo Klubo emblemos trofeomis, tai labai gražus įvertinimas ir kartu padėkos būdas. Taip pat gražu ir net teisinga būtų, kad ir artimiausiam rudens koncerte panaši pagarba ir padėka būtų pareikšta jau seniai nusipelnusiems, bent šioj kolonijoj dar esantiems: Br. Gediminui, Vl. Bakūnui, Br. Dūdai, J. Uzdavinui ir J. Rudeliui. Giliai vertinau ir dabar vertinu visų keliolikos metų darbą taip pat vertinu ir atsteigusių pastangas ir penkių metų darbą, tat ir laukiu pirmųjų ir antrųjų kooperavimo bei darnaus bendravimo.

Atsisteigimas

"Gedimino Radijui" mutilus, kurį laiką dar vis buvo laukiamas lyg ir "Gedimino Sapno". O gal ir susapnuos ką nors staugiančio mūsų duosnius Bronius, ir vel klausysimės lietuviško radijo. Sapnas neįvyko, liko reali tuštuma. Būdavo kokio nors progomis užsimenama, pakalbama ir taip metai po metų slinko, kol pagaliau 1969 metų vasario pradžioje per L. B-nės apylinkę Antano Audronio iniciatyva įvyko pasitarimas kar tu ir nutarimas, paremtas tos apylinkės \$100. Greitai atsirado rėmėjų, aukų rinkėjų bei aukotojų ir Vasario 16 d. po per ilgos pertraukos buvo pradėtos Lietuvos himnų 30 minučių transliacijos.

Kokiu būdu iš L. B-nės A. Audronio iniciatyva įsiformavo klubo rūmus, visų detalių nežinau, tat ir j komentarus nesilausiu, kad nesuklaidinau skaitytojų. Viena aišku, kad keičiasi žmonių nuomonės, kartais ir principai, pagaliau ir patys žmonės keičiasi, lyg figūrėlės šachmatų lentoj. Tikėtina stipriai Audronio principu, veržlia iniciatyva ir viltimi sulaukti dienos, kada jis pozityviai įsijungs ir inės svaresnius gabalių, kurių pailgėjusios programos reikalingos.

Pirmąją klubo valdybą sudarė Juozas Gediminas, Vladas Gily, Jonas Motiejūnas, Stasys Paltus, Stasė Pautienienė (pirmininkė) ir Tade Sereikienė. Programų redakcinio ir techninio paruošimo rūpinosi: Gily, Jasiukonis, Pautienienė (vyr. red.), Paltus ir Metrikis, pasta-

rieji du trumpesni laikai. Teisinis patarėjas buvo ir dabar yra teisininkas St. Paltus, kuris, be to, porą metų buvo, kaip radijono atstovas — cenzorius.

Finansų telkime ypatingo sugebėjimo ir pastangų parodė: Antanas Sulcas ir Juozas Gediminas, Bronius Morkis ir kiti taip pat parinkdavo aukų. Radijo naujakurystėje finansiniai didesniūs aukomis parėmė paskiri asmenys: Vincas Archas, Petras Karuza, Juozas Bieliūnas iš Venecuelos — visi trys jau mirę. Dr. A. Pautienis, Juozas Ramonis ir ilga eilė aukotojų mažesniūs sumomis. Organizacijos vietos L. B-nės valdyboje, Long Beach Lietuvių Klubas, Birutėčių vietos skyrius, SLA 75 kuopos valdyba, kuri ir paskutiniu metu įsijungė į rėmėjų mecenatų eilę.

Programų laikas pradžioje buvo sekmadieniais tarp 5-5:30 vakare, vėliau perleita į šeštadienį 45 minučių laiką 12-12:45, o 1971 m. birželio mėn. programos tuo pačiu laiku, bet sutrumpintos iš 45 minučių į 30. Pusvalandinės programos 1973 m. gruodžio 1 d. perėjo į valandines su nežymiais papildymais — kondensuotesni pusvalandžiai atskiesti plokštesnėmis daugumoj iš pavergtos Lietuvos, kartais su 10-15 minučių įtarpais aktualiais klausimais, retais atvejais vaikų programėlėmis, kurių ir esti gana gerai nusisekusių. Deja, vaikai mokslo metais savo programėlių, būdami lietuvištinės mokyklos klasėse, neturi galimybės klausytis. Man, kaip tėviui, atrodo, kad tos programėlės pačios mokyklos vaikų įkalbėtos visai nepakenktų, bet tik padėtų lietuvinintiems dailai ar stambesni rėmėjai atžymimi Kalifornijos Lietuvių Radijo Klubo emblemos trofeomis, tai labai gražus įvertinimas ir kartu padėkos būdas. Taip pat gražu ir net teisinga būtų, kad ir artimiausiam rudens koncerte panaši pagarba ir padėka būtų pareikšta jau seniai nusipelnusiems, bent šioj kolonijoj dar esantiems: Br. Gediminui, Vl. Bakūnui, Br. Dūdai, J. Uzdavinui ir J. Rudeliui. Giliai vertinau ir dabar vertinu visų keliolikos metų darbą taip pat vertinu ir atsteigusių pastangas ir penkių metų darbą, tat ir laukiu pirmųjų ir antrųjų kooperavimo bei darnaus bendravimo.

ko, kaip ir kitiems lietuvininiams dalykams.

Valdyboj beveik kasmet įvyksta vienas kitas pasikeitimas. Pastoriausias išsilaikė St. Pautienienė. Juozas Gediminas paskutiniu metu ir nebūdamas valdyboj parodo daug nuosirdaus rūpesčio ir kruopštaus darbo, tvarkydamas parengimų ūkinius reikalus bei surinkdamas nemažai aukų.

Trečiaisiais metais įsijungė Valdybon Liudas Balvočius ir Juozas Mitkus, pastarasis savo patirtimi ir neatslaidžiu darbu iki šiol grindžia, kaip įžindininkas, tvirtą finansinį pagrindą. Ketvirtaisiais metais išėjusių vieton atėjo Apolinaras Sąjus ir Vladas Simoliūnas. Sąjus po metų kadencijos pasitraukė iš v-bos ir pasiliko geru talkininku bei stipriu finansiniu rėmėju; Simoliūnas iš lėto, atsargiai įsitraukė į darbą plačia skale, į sprendžiamą reikala žvelgia šaltai, su toliu pramatymu. 1973 m. Klubo V-bos paskelbtame konkurse paruošti klubo emblemos projektui, Simoliūno projektas jūry komisijos buvo atrinktas geriausiu ir premijuotas; pagal tą projektą pagaminta spalvota metalinė emblema, kurios spaudas puošia Kalifornijos Radijo skelbimėli Lietuvių Dienų žurnalo 3-me viršelio puslapy.

Penktaisiais metais pasitraukusių vieton v-bon įėjo Danutė Kaškelienė ir prof. Jonas Kupronis. Kaškelienė savo nuostingose mokyklos klasėse, neturi galimybės klausytis. Man, kaip tėviui, atrodo, kad tos programėlės pačios mokyklos vaikų įkalbėtos visai nepakenktų, bet tik padėtų lietuvinintiems dailai ar stambesni rėmėjai atžymimi Kalifornijos Lietuvių Radijo Klubo emblemos trofeomis, tai labai gražus įvertinimas ir kartu padėkos būdas. Taip pat gražu ir net teisinga būtų, kad ir artimiausiam rudens koncerte panaši pagarba ir padėka būtų pareikšta jau seniai nusipelnusiems, bent šioj kolonijoj dar esantiems: Br. Gediminui, Vl. Bakūnui, Br. Dūdai, J. Uzdavinui ir J. Rudeliui. Giliai vertinau ir dabar vertinu visų keliolikos metų darbą taip pat vertinu ir atsteigusių pastangas ir penkių metų darbą, tat ir laukiu pirmųjų ir antrųjų kooperavimo bei darnaus bendravimo.

Nuo radijo atsisteigimo iki šiol be pertraukos daug įėjo širdies,

rūpesčio ir darbo: Vl. Gily ir St. Pautienienė, judvieji rūpesčių ir darbų pynė rasi programų paruošimą, jų į juostas įrašymą, kuris dažniausia baigiasi po pusnaktio ir tuoju anksčiau ryte tų juostų pristatymą radiofonui į kitą miestą — Inglewood, koncertų-balių rengimo įvairius reikalus. Povilas Jasiukonis turi savo studiją ir, kai laikas leidžia, profesionališkais plynbėmis įrašo programas į juostas arba ir pačias programas paruošia.

Be Jasiukonio studijos ir jo profesinio patyrimo, kai kada programų įrašymo į juostas atveju vargiai būtų galima apseiti.

Paskutiniame visuotiniame klubo narių susirinkime buvo nutarta naują valdybą rinkti iš 7 narių, ne iš 5, kaip kad buvo iki šiol; balsavimo keliu buvo perrinkti visi iš senos valdybos ir naujai išrinkti: Vl. Gily ir Pv. Jasiukonis. Dabartinis valdybos ir redaktorių sastatas sekantis:

Vladas Gily — pirmininkas, redaktorius ir garso technikas, Jonas Kupronis — vicepirmininkas, Danutė Kaškelienė — sekretorė, redaktorė, Juozas Mitkus — įžindininkas, Stasė Pautienienė — narė, vyr. redaktorė, Vladas Simoliūnas — narys, redaktorius, Povilas Jasiukonis — narys, redaktorius, garso technikas. Klubo valdybos teisinis patarėjas teisininkas Stasys Paltus ir programų cenzorius Violeta Mitkutė-Gedgaudienė.

Šio rašinio daviniai gali būti ir nepilni, nes jie surinkti, dalyvaujant klubo narių susirinkimuose, parengimuose, sekant radijo programas ir iš pokalbių su kai kuriais v-bos žmonėmis seniau ir dabar.

Petras Algirdėnas

JEI "NAUJIENAS" TU SKAITYSI, TAI IR KITAM PASAKEYSI, KAD JOS RAŠO TIKRA TIESA — ŠKI EIDŽIA SVIESA

Lietuviams reikalinga literatūra

Kiekvienas lietuvis, kuriam rūpi gimtinio krašto laisvė ir lietuvių gerbimas, privalo susipažinti su žemum išvardintomis knygomis. Čia surinktos knygos galima užsisakyti Naujienose.

Juozas Kapacinskas, SIAUBINGOS DIENOS. Atsiminimai apie leidimą Lietuvai, būsimą nuo sovietų ir gyvenimą tremtinių stovyklose vokiečiuose. 270 psl., kietas drovės viršelis kama 4 dol.

J. Audenas, PASKUTINIS POSEIDIS. Minučių tikslumu aprašytą paskutinę lietuviškosios Lietuvos dienos ir valandos, kuriose yra išsiskyręs neaiškias komunizmo klaidingumas pavergtant tautas ir asmenis. 270 psl. \$2.00.

CIKAGIETIS ĮSPUDŽIAI KOMUNISTŲ PAVERGTŲ LIETUVŲ. Autorė buvo Vilniuje, Trakuose, Druskininkuose, Kaune, Naudakuose, Klaipėdoje ir Rangoose. Vaidzus aprašymai, ką ji ten matė, kokias kalbas girdėjo ir ką ji žmonės pasakė. 95 psl. \$1.50. Yra taip pat isversia ir anglų kalba.

D. Kuraitis, MAGISKUOJŲ KILIMU Į VILNIŲ. Kelionės Lietuva įspūdžiai. Ilustruota foto nuotraukomis. 331 psl. \$3.00.

D. Kuraitis, KELIONĖ Į ANAPUS GELEZINES UZDANGOS. Autorius pastabumą neapgauna lietuvių ir agitpropo propaganda bei užmaskavimai. Ačiū knygos parasytos lengvu, gražu stiliumi.

Vincas Zemaitis, LIETUVIŲ ETNINIŲ SIENŲ KLAUSIMAS. 3 istoriniai žemėlapiai. 106 psl. Kaina \$2.00.

Vincas Zemaitis, LIUBILO UNJOS SUKAKTIES PARAŠTEJE. 84 psl. Kaina \$1.50.

Sie ir kiti leidiniai yra gaunami.

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

Užsakant darbu vaizduojantis arba užsakant pastu ir pridėjant čekį ar pinigų perlaiką.

POEZIJOS VEIKALAI

Poezija — kaip pavasaris, kuris pradžioje pro trūpstantį sniegą liepia lazdynui išskieisti mažų deimantų spindulių žibutį, apkauso medžių sakas žirgais, kaip konteineris ir pamazu įveda į gamtos vaizdą ir garso stebuklus. Dramatiškai besikeičiančiuose gamtos scenovaizduose svaioja, juokauja ir verkia poetai, pajėgami išreikšti žodžiais jausmų ir minčių gelmes.

Naujienose yra gausus pasirinkimas poezijos leidinių:

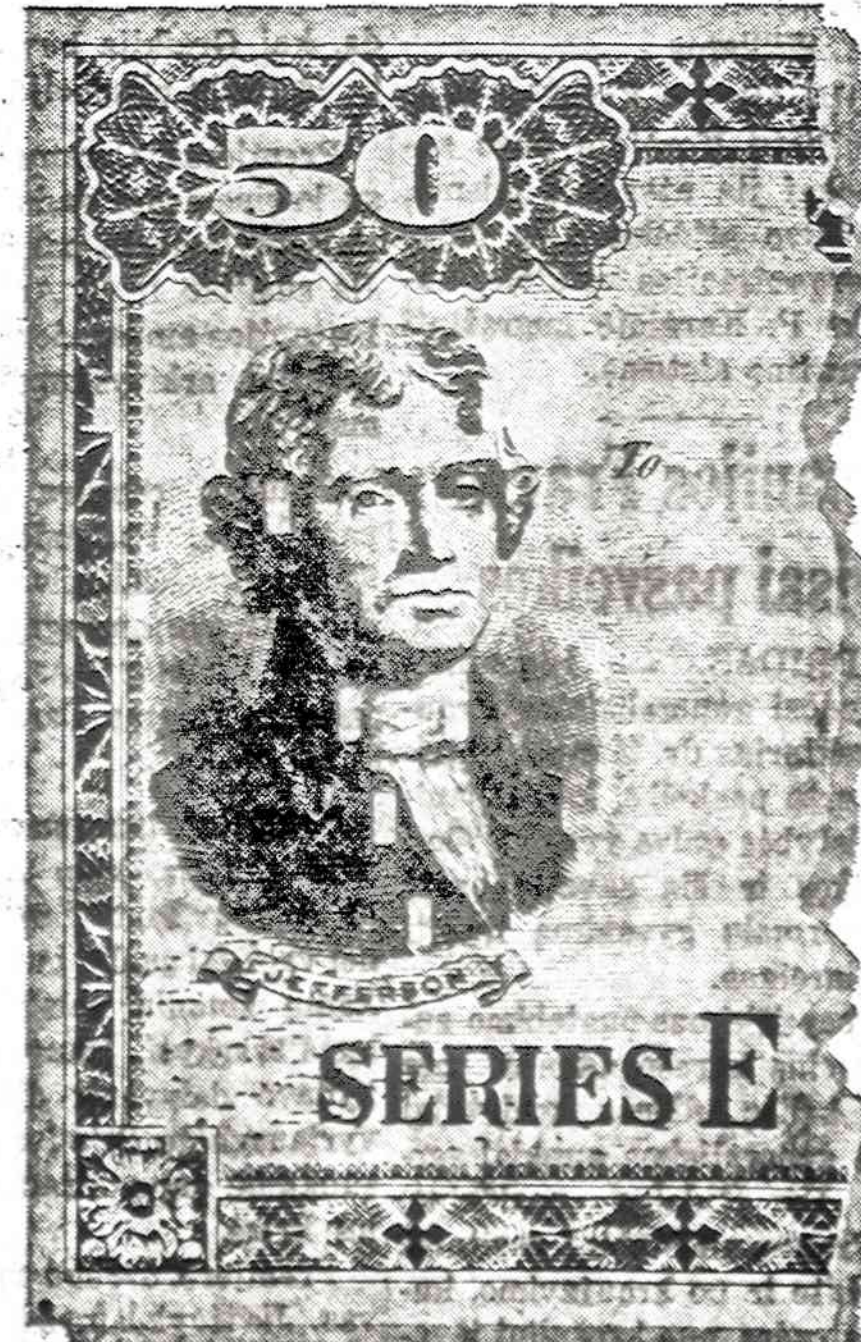
1. J. Augustaitis - Vaidinienė, ZVAIGZDĖTOS NAKTYS. Didelio formato, 126 psl. Kaina \$1.00.
2. Jurgis Baltušaitis, ZEMES PAKOPOS. Elegijos, giesmės, poemos. Kūsenimo formato, 157 psl. Kaina \$2.00.
3. Butkų Juze, EILERŠČIAI IR RAŠTAI. 155 psl. \$1.50.
4. Vincas Jonikas, LYDEJAU VIENŠIA VETROJE. Eilų rinktinė, 168 psl. Kaina \$3.00.
5. Kleopas Jurgelionis, GLUDI - LIUDI. Lyrikos eilės, 105 psl. \$2.00.
6. Antolijus Kairys, AUKSINE SEJA. Eilėraščiai, 88 psl. \$2.00.
7. Nadas Rastenis, TRIJU ROŽIŲ SVENTE. Eilėraščių pasakojimai apie išvengtą lietuviškosios senovės laikais; su autoriaus iliustracijomis. \$5.00.
8. Nadas Rastenis, THE FOREST OF ANYKSCIAI; Antano Beranausko "Anykščių Šilės", vertimas, 42 psl. \$2.00.
9. Balys Rukša, UGNIES PARDAVEJAS. Eilės, 95 psl. \$1.00.
10. Stasys Santvartas, ATDARI LANGAI. Rinktinė lyrika, 167 psl. \$3.00.
11. Stasys Santvartas, AUKOS TAURE. Eilų lyrikos knyga, 132 psl. \$2.50.
12. Petras Sagatas, SAULELEIDŽIO SPINDULIUOSE. Eilėraščių rinktinė, 92 psl. \$1.00.
13. Petras Sagatas, PLAUK, MANO LAIVELI. Eilėraščiai, 112 psl. \$1.00.
14. Eugenijus Grudis, AGUONOS IS SMELIS. Eilės, 70 psl. \$1.00.
15. Elena Tumienė, KARALIAI IR SVENTIEJI. Eilėraščiai, 80 psl. \$2.50.
16. Alfonsas Tyruolis, METU VINGIAI. Lyrikos rinktinė, 180 psl. \$3.00.
17. Jonas Valaitis, SĖNŲS LIETUVIŲ DIEVAI. Mitologijos poezija, 55 psl. \$1.00.
18. Adomas Jasas, BUK PALAIMINTAS. Poezija, 115 psl. \$3.00.

Norėdami įsigyti šias ar kitas knygas, prašome atsilankyti į Naujienų rastiinę arba užsakyti pastu, pridėjant čekį ar pinigų orderį.

NAUJIENOS,

1739 So. Halsted Street, Chicago, Illinois 60608

Steal me. Burn me. Throw me away. I'm still yours.

Once you bring me home, I'm yours forever. Even if I'm burned. Or lost. Or stolen. If you look for me and can't find me, just report it. And you'll get me back, as good as new. And remember: I'll never break your heart. Or leave you stranded in the tight spots. I'll always be there when you need me. And that ought to make you feel pretty secure.

Now E Bonds pay 6% interest when held to maturity of 5 years (4% the first year). Bonds are redeemable if lost, stolen or destroyed. When needed, they can be mailed at your bank. Interest is not subject to estate or gift income taxes, and federal tax may be deferred until redemption.

Take stock in America. Join the Payroll Savings Plan.

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

LIETUVOS KARALIENĖ ONA

(Žvilgsnis istorijon, Onos — liepos 26 dienos — progą)

Prieš 44 metus, nepriklausomoje Lietuvoje, iškilmingai minėjome 500 metų nuo DLK Vytauto Didžiojo mirties sukaktį, o iškilnią garbingą jo žmoną, kaip moterį, gal ir nemažiau didžią ir Lietuvai nusipelnusią, deja, pamiršome.

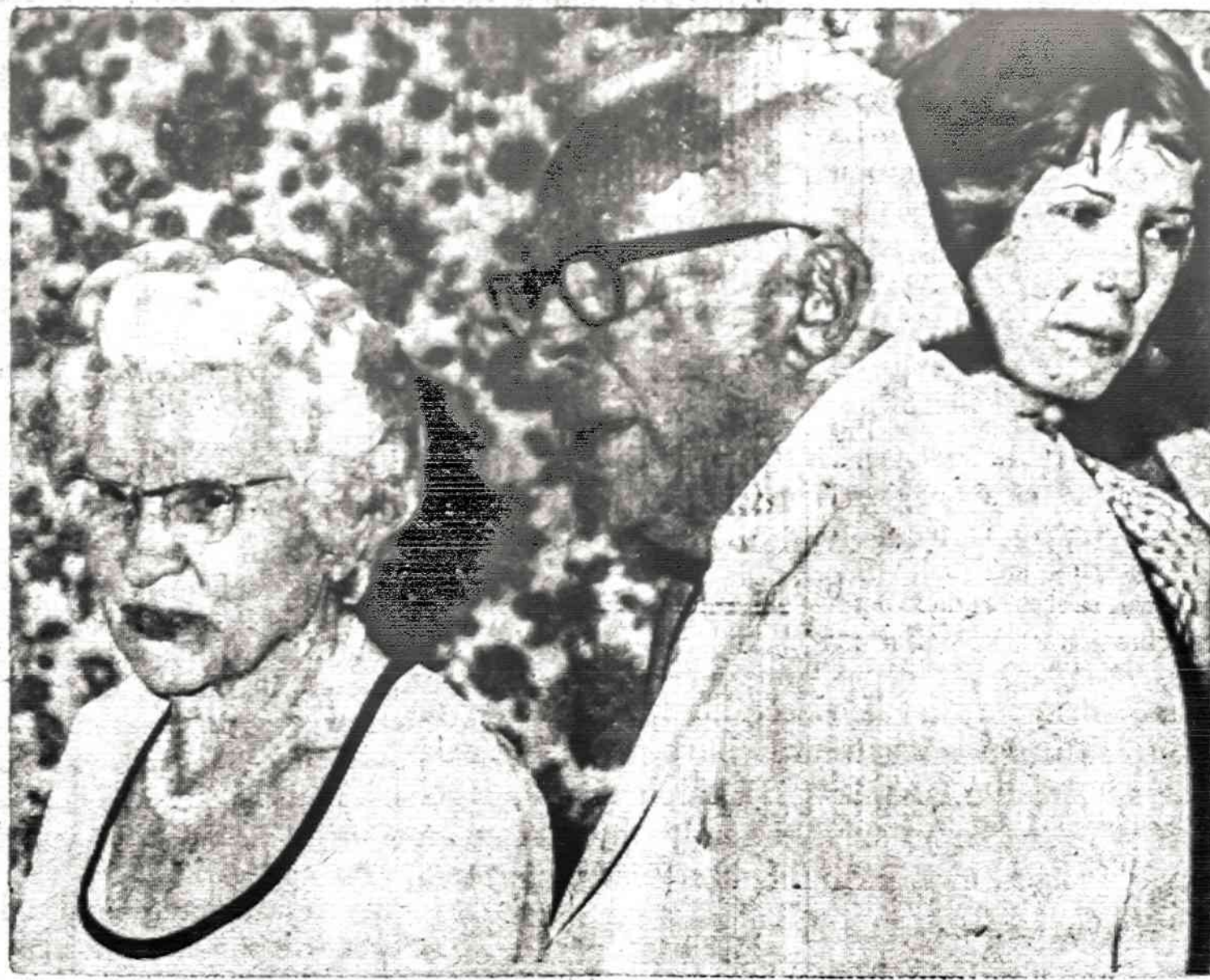
Ona Vytautienė senosios mūsų istorijos buvo palikta užmarštyje. Priešingai Lietuvos istorijoje įsigalėjusiai tradicijai, Ona Vytautienė buvo laikoma Smolensko kunigaikštyste. Tik 1933 m. Vytauto Didžiojo universiteto profesorius Ignas Jonynas, paskelbtoje studijoje "Vytauto šeima", neabejotinai įrodė Onos Vytautienės lietuvišką kilmę ir reikšmę mūsų tautos istorijoje. Dabar, čia, Amerikoje, savo veikalais Onos Vytautienės garbę gina ir jos reikšmę entuziastiškai kelia istorijos profesorė dr. Vanda Sruogienė, vadindama Oną "Lietuvė iš Dzukijos miškų".

Ona Vytautienė buvo Eišiškių kunigaikštystės Sudimantaitė, Gediminaičių kilmės. Eišiškės yra Lydos apskrityje, pietų rytu Lietuvos miestas su senos didelės pilies liekanomis. Onos brolis Sudimantas, Eišiškių kunigaikštis, buvo Vytauto bendradarbis, rėmėjas ir kariuomenės vadas. Vytautas vedė ne kokią svetimą (rusę) kunigaikštystę, bet gryną kraujo lietuvių iš Dzukijos miškų, garbingos Gediminaičių kilmės kunigaikštystę.

Kunigaikštystė Ona su Vytautu susituokė apie 1370 metus ir gyveno su šešuru, Kęstučio Trakų pilyje. Kęstutis ir jo dvaras buvo lygus vakarų Europos karaliumis. Trakuose dažnai lankydavosi iš Vilniaus kunigaikštis

Algirdas, visos Lietuvos didikai, žymieji bajorai ir daug svečių: pasiuntinių, riterių, pirklių ir kt. iš Rytų ir Vakarų. Tuo būdu, labai gabi iš prigimties Ona, nuolat santykiuodama su įvairiausiais didžiūnais, turėjo progos įgyti gerą tų laikų išsilavinimą, aukštą valdovišką manierą ir platų akiratį. Taipgi, visoje rytu Europoje Ona buvo laikoma puošniausia moterimi ir turėjo gerą didžiūniško gyvenimo patyrimą, kuo stebėjosi jos amžininkai didikai, kurie ją laikė didžiai išmintinga ir užsigrūdinusia asmenybe, nes įvairiais kritiškais ir tragiškais momentais, ji sugebėdavo šaltai galvoti ir atitinkamai veikti. Net ir po Algirdaičių nieksingai klastingos apgaulės ir žiauriai tragiškų įvykių, kai po Kęstučio laidotuvių Vytautas su Ona buvo Krėvoje įkalinti, užsigrūdinusį Gediminaičių ainę, Dzukijos miškų Lietuvė, Ona Vytautienė, nepasimetė, nepalūžo, nepasakėdo ašarose, bet heroiskai, pati savimi rizikuodama, surado būdą išgelbėti savo vyrą Vytautą, prikalbėjusi jį apsiręngti moteriškai ir su viena jos patarnautojų, išleido laisvę, pati pasilikdama kalėjime ir visą atsakomybę už vyro pabėgimą, prisiimdama sau. Ne tik ši, bet ir daugelį kitų kartų, pailių politinių įvykių atvejais, kunigaikštienė Ona, sveika savo intuityja ir šviesia išmintimi, bei diplomatine orientacija — tai brangiomis dovanomis, tai lietuviškomis — karališkomis vaišėmis, sugebėdavo palenkti priešus, pačias situacijas spręsti Vytauto naudai.

1398 m. Onai teko dalyvauti ir

Viktorija ir Justinas Mackevičiai šiomis dienomis minėjo savo 60 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Apie du šimtai šeimos narių, artimųjų ir pažįstamų susirinko Butterfield Country Club patalpose. Sėdyninėje šventėje dalyvavo ir ponis Julija Sirtaut, ponios Mackevičienės sesuo. Mackevičiai susituokė 1914 metų birželio mėn. 10 dieną. Jiedu augino du sūnus: Justiną ir Elmerį. Jiedu turi 8 anūkus ir 13 pranešų. Justinas Mackevičius įstigė Standard Federal taupymo bendrovę, kurios centras yra 4192 Archer Avenue. Dabartinio metu ši taupymo bendrovė turi turto daugiau 200 milijonų. Pats Mackevičius yra 85 metų amžiaus, jis yra direktorių tarybos garbės pirmininkas. Jis yra pats vyriausias taupymo bendrovių pareigūnas Illinois valstijoje.

šeimininkauti garsiaame Salyno suvažiavime, kuriame iš Vokietijos, be daugybės aukštų Ordino dignitorių, dalyvavo ir pats Ordino magistras. Tame didžiame suvažiavime Lietuvos didikai paskelbė Vytautą Lietuvos karaliumi. Tad, aišku, jo žmonai Onai, teko Lietuvos karalienės titulas. Lietuvos karalienė (atrodo, taip reikėtų ir dabar vadinti) — Ona, beveik 50 metų buvo ištikima Vytauto Didžiojo gyvenimo draugė, patarėja ir rėmėja. Lydėdavo jį tolimose ir garsiose kelionėse, aktyviai dalyvavdama Lietuvos politikoje. Kaip jau sakytą, karalienė Ona savo gabumais, išmintimi bei autoritetu, savo aplinkoje spindėjo kaip auksas pelenuose. Jos palankumo siekė kryžiuočiai, lenkai ir rusai. Neveltui vokiečių kronikininkas priskiria jai net kažin kokią ypatingą galią, vadindamas jį stebukladare, burtininke. Dr. prof. Vanda Sruogienė iš to daro išvadą, jog karalienė Ona, kaip reta ano meto moteris, mokėjusi skaityti.

Kai 1400 m. Ona Vytautienė važinėdama Pavyslyje, aplankė eilę kryžiuočių pilių, visur buvo labai iškilmingai, su karališka pagarba priimama ir vadinama didžiai galinga kunigaikštienė, Vytauto žmona. Toji Onos kelionė po kryžiuočių užvaldytas Prūs žemes buv grynai diplomatinė ir, reikia pasakyti, labai sėkminga. Minimoji kelionė padėjo Lietuvai 1401 m. susitvarkyti su Jogaila ir lenkais Vilniaus-Radomo sutartimis geresnėmis sąlygomis, negu tose sunkiose aplinkybėse buvo galima tikėtis.

Ona Vytautienė mirė Trakuose 1418 m. liepos 31 dieną. Tai, nuo tos garbingos ir reikšmingos mūsų istorinės asmenybės mirties šiemet sukanka 556 metai. Tokių suaktuvių mums, lietuviams šio garbingo vardo dienio nederėtų praleisti negirdomis.

SKAITYK IR KITAM PATARK
SKAITYTI DEMOKRATINĮ
DIENRASTI "NAUJIEŅOS"

DR. A. J. GUSENAS

BEPROTYSTĖS ISTORIJA

(Tęsinys)

Beje, tai graži pinigų suma išleidžiama psichiniams ligoniams išlaikyti Illinois valstijos prieglaudose. Illinois valstijoje proto ligonių prieglaudose yra 40,524, o silpnapročių vaikų dviejose prieglaudose yra 10,540 pastovių ligonių. Illinois valstijoje turi 12 prieglaudų nesveikapročių ir dvi vaikams valstybines mokyklas.

Žemiau yra paduota Illinois ligonių bei prieglaudų pavadinimai ir ligonių skaičiai: Anna State Hospital turi 2,304 ligonius; Alton State Hospital — 2,379 ligonius; Chicago State Hospital — 5,250 ligonių; East Moline State Hospital — 2,116 ligonių; Elgin State Hospital — 7,004 ligonius; Galesburg State Hospital — 1,544 ligonius; Jacksonville State Hospital — 3,583 ligonius; Kankakee State Hospital — 4,366 ligonius; Manteno State Hospital — 8,597 ligonius; Peoria State Hospital — 2,567 ligonius; Chicago Security State Hospital — 368 ligonius; Tinley Park State Hospital — 1,448 ligonius; Dixon State School — 4,809 ligonius; Lincoln State School — 5,352 ligonius. Pastarųjų dviejų prieglaudų didžiūmą gyventojų sudaro jaunesnio amžiaus vaikai ir merginos, kuriuos ten nugabeno tėvai. Daugelis yra nusikaltėliai, netvarkingi, vaikai ir mergaitės patekę ten dėl nepaklusnumo ir palaudo gyvenimo. Vienokių ar kitokių būdu jie prasikalto ir turėjo būti į prieglaudą nugabenti, kad jie ten pasitaistytų.

Nūdien Illinois valstijos prieglaudose yra labai daug žmonių, kurių didžiūmą net ir nežino, kodėl ir kam jie tebegyvena šioje ašarų pakalnėje. Žmogaus gyvenimo praeities istorija yra labai sena, įvairi ir žila. Ji yra ir mažai tebeatmama nūdieniniam gyventojui. Praeities istorijos knygų lapus bevartant vienur kitur randama šiek tiek žinių apie anų laikų žmonių vargus ir ligas, kurios be atodairos labai daug juos kankino. Būtina pasakyti, jog senovėje silpnaprotystės, beprotystės ligos nebuvo pripažintos. Tačiau praeities istorijos užrašuose minima, kad kažkas žmogaus protą paveikia ir nuo to jis galėjo mažiau ar daugiau išprotėti.

Senovėje ir epilepsija (nuomara) nebuvo laikoma liga. Buvo konstatuota, kad ji pasireiškia vien tik pas tokius žmones, kurie esti velnio apsesti. Tai tolia teorija galiojo anais laikais! Biblijai sako, jog Kristus pagydė daugybę sergančių žmonių, išvairdamas piktąsias dvasias ir velnius iš jų. Istorijoje pažymėta, jog Mahomedas, Julius Cesaris

ir Napoleonas Banapartas buvo epileptikai. Jie nebuvo pamišę, o tik ligoniai. Bet Julius Cesarui prieš mirtį protas sukriko. Jam vaizdavosi nebūti daiktai. Jis bandė įkalbėti Kleopatrai, kad ji gimusi iš dievaitės vėnos. Sakoma, jog ir apaštalas Povilas buvo nevisai sveikas ir dėl to jis padarė labai daug klaidų, skeldamas Kristaus evangeliją.

Anglijoje proto ligomis sergantieji buvo varomi į bažnyčią arba į katedrą. Bažnyčioje juos uždarydavo visai nakčiai, įvairiais būdais ginsdavo ir žiauriai kankindavo. Tą darė, tikslu išvartyti piktąsias dvasias, kurios juos apsedusios kankino. Tai tokiomis priemonėmis senovėje nesveikapročiai buvo gydomi. Ne tik Anglijoje, bet ir visoje Europoje tą patį metodą vartojo. Anglijoje, Bedlamo prieglaudoje norint bepročius pamatyti, reikėjo mokėti net po kelis šilinus už įėjimą. Toks patvarkymas

mas galiojo Anglija valdant karaliui James Pirmajam.

Bepročių prieglaudos
Sovietų Sąjungoje

Prieš keletą metų iš Chicago Dr. Henry J. Klein buvo nuvykęs į Sovietų Sąjungą bepročių prieglaudų apžiūrėti. Maskvoje jis aplankė vieną iš geriausių beprotnamių, kuris vadinama Kaschenko ligonine. Ligoninė prižiūrėjo ir tvarkė Dr. Aleksandras Andrejevas. Sovietų Sąjungoje buvo ir daugiau beprotnamių, bet Dr. H. Kleinui sakė, jog jie yra mažiau žinomi ir nėra tokie svarbūs. Tad jis ir ne-turėjo progos apsilankyti. Jis sužinojo tik tiek, jog Kaschenko ligoninė greitai sergančius proto ligomis pagydo ir vėl atgal į darbą juos grąžina. Tokių stebuklų niekur kitur dar nebuvo įvykdyta. Jie padaromi vien tik Sovietų Sąjungoje, o ne civilizuotame pasaulyje.

Kaschenko prieglauda buvo pastatyta caro laikais. Nūnai ji yra šiek tiek atremontuota ir padidinta. Ji stovi Maskvos miesto aplinkoje. Ligoninių yra apie 2,220. Yra ir 240 lovų vaikams. Toliau už miesto turi dar mažesnę ligoninę savo priežiūroje. Joje buvo tik 180 lovų. Ši prieglauda turi neperdidelį ūkį, kuriame augina gyvulius ir kitus maisto produktus. Vietoje gamnamo maisto, toli gražu ligoniams neužtenka, ko truksta — duoda valdžia.

Maskva turi daugiau kaip penkis milijonus gyventojų. Ji išdalinta į 20 rajonų geresniam ir parankesniam medicinos žmonių aptarnavimui. Kaschenko ligoninė aptarnauja 13 miesto rajonų. Kitus miesto rajonus aptarnauja mažesnės ligoninės, kurios turi 3,000 lovų. Tų ligoninių Dr. H. J. Klein neturėjo progos aplankyti ir jų tvarkymo apžiūrėti. Kodėl nebuvo jam leista jų lankyti? Todėl, kad jis negavo leidimą į jas įeiti. Maskvoje jam buvo pasakyta, kur jis galės eiti ir ką lankyti ir tik tai su politruko leidimu ir jo globa.

Maskvoje kiekvienas rajonas turi savo medicinos kliniką, kurioje tos aplinkės gyventojai turi registruotis, norėdami iš valdžios gauti medicinos ir dentisterijos šakų patarnavimą.

Sergantieji tik tada į ligoninę priimami, kai yra jiems vietos. Klinikos suteikia tik būtiniausią pagalbą ir sergantį siunčia namo. Nesvarbu, kaip žmogus tebesirgtų vis vien jam ligoninėje vietos nėra.

Dr. H. J. Klein labai nustebė, kai viename kambaryje pamatė su užaugusiais vyrais laikomus ir vaikus. Vaikų amžius buvo tarpe 10 ir 12 metų. Nesvarbu, koki žioplai vaikai tebebutų, bet visgi neturėtų jie būti viename kambaryje su bepročiais vyrais. Čia gydo tik tuos, kurie yra visiškai pakviesi arba idiotai. Mažiau pakviesi ir silpnapročiai vaiklojasi gatvėmis laisvi. Juos gabena į beprotnamį tik, jei jie labai nusikalsta. Tada juos teisia gydytojai-teisėjai ir, jeigu pripažįsta juos kaltai, tai gabena į beprotnamį gydymui. Labai juokingas reiškinys, kad Sovietų Sąjungoje visus bepročius pagydo! Dažnai būna, kad tokius ligonius, palaikę mėnesį kitą prieglaudoje, vėl paleidžia gatvėmis valkiotis.

Kaschenko ligoninė turi stebuklingų duomenų apie gydymą. Kasdien iš jos išleidžiama po 45 pagydytų nesveikapročių žmonių. Per metus ligoninė priima 9,000 žmonių, sergančių įvairiomis proto ligomis. Ir tuo pačiu sykiu iš jos išleidžia 8,500 pagydytų. Tą skaičių sudaro iš naujo ligoninėn priimti tie patys nesveikapročiai. Tai parodo, koks yra ligonių pagydimas.

Mažiau sergantieji silpnaprotystės ligomis nepriimami į ligoninę. Jais turi rūpintis apylinkės gyventojai. Tokie ligoniniai laikomi nepavojingais, ir valdžia jais nesirūpina.

(Bus daugiau)

"NAUJIEŅOS" KIEKVIENO

LIETUVIO

DRAUGAS IR BIČIULIS

Jau kuris laikas atspausdinta ir galima gauti knygų rinkoje

CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJA

Alekso Ambrose knyga aprašanti paskutinių 90 (1869-1959) metų Chicago lietuvių gyvenimą ir jų atliktus darbus. 664 psl. Kaina \$8.00. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija.

Knygoje aprašyta pirmas Chicago atvažiavęs lietuvis, pirmos lietuvių kolonijos, jų suorganizuotos šalpos draugijos, statytos bažnyčios, įsteigti laikraščiai, kurių viso buvo 121, 41 teatro draugia, 48 pasaulietiški choralai, 9 bažnytiniai ir 314 vėlesnių žmonių biografijos. Duoti dokumentuoti katalikiškų, socialistinių, laisvamanisčių ir kitų organizacijų atlikti darbai, įsteigtos mokyklos, skaityklos, bankai ir kt.

Norintieji šią knygą įsigyti, prašomi parašyti čekį arba Money Order.

AMERIKOS LIETUVIŲ ISTORIJS DRAUGIOS

vardu ir paspausti

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608

RIMTA KNYGA — GERIAUSIA DOVANA

Naujienose galima gauti puikių knygų, kurios papuoš bet kokią knygų spintą ar lentyną.

K. Bielinis, PENKTIETIEJ METAI, gražiai įrišta, 592 psl.	\$6.00
K. Bielinis, DIENOJANT, gražiai įrišta, 464 psl.	\$6.00
Prof. Vaclo. Biržiška, ALEKSANDRYNAS, I tomas, gražiai įrišta, 431 psl.	\$7.50
Prof. Vaclo. Biržiška, SENUJŲ LIETUVISKŲ KNYGŲ ISTORIJA, I dalis, 208 psl., įrišta — \$3.00, minkštai viršeliais — \$2.00; II dalis, 225 psl., įrišta — \$3.00, minkštai viršeliais	\$2.00
Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI IR MINTYS, I tomas, 300 p.	\$2.00
Prof. S. Kairys, LIETUVA BUDO, gražiai įrišta, 416 psl.	\$5.50
Kipras Bielinis, GANA TO JUNGŲ, 492 psl., minkštai viršeliais.	\$5.00
Juozas Liūdžiū, RAŠTAI, 250 psl.	\$3.00
P. Liūdžiūviene, ATSIMINIMAI APIE JUOŽA LIŪDŽIŲ, 88 psl.	\$1.00
Janina Narūnė, TRYS IR VIENA, jaunystės atsiminimai 170 psl.	\$3.00
M. Gudelis, POVILAS MILERIS, biografijos bruožai 232 puslapiai	\$3.00

NAUJIEŅOS,

1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. HA 1-6100

Neseniai išėjusi laukta

Juozės Vaičiūnienės, knyga

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS

100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina \$2.00.

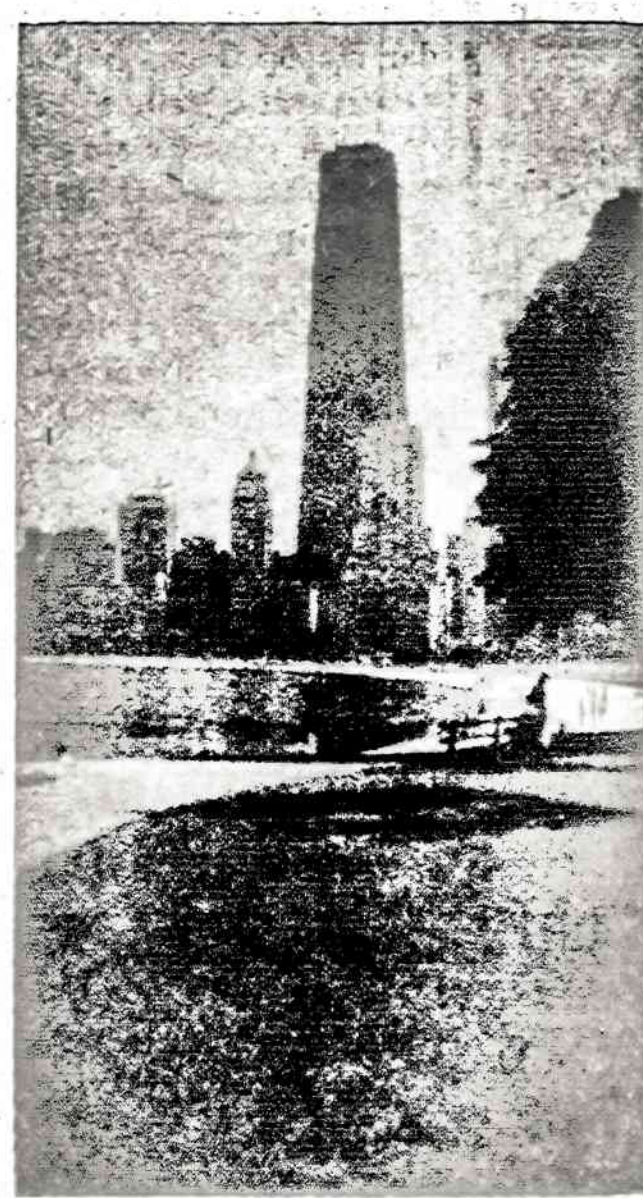
Persiuntimui paštu reikia pridėti 25 c. egzemplioriui.

Ansambliai, choralai, grupės, užsakydamos 10 ar daugiau egzempliorių, nemoka pašto persiuntimo išlaidų.

Knygą galima gauti Naujienose arba pasiunčiant čekį ar Money orderį tokiu adresu:

NAUJIEŅOS

1739 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608

Taupykite dabar
pas mus

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka didelių darbų. Pirmia, jie padeda Jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda sukurti geresnę apylinkę bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti. Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuosimčius nuo mėnesio pirmos.

NEW RATES ON SAVINGS CERTIFICATES

7 1/2%

PER ANNUM:

\$5,000.00 OR MORE

4 YEAR MATURITY

6 3/4%

\$5,000.00 OR MORE

30 MONTHS MATURITY

6 1/2%

\$2,500.00 OR MORE

1 YEAR MATURITY

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St.

Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS.

Įsteigta 1923 metais.

Tel. 421-3070

Įstaigos pietuose kiemas automobiliams pastatyti.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-6100.

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:	
In Chicago \$24.00 per year, \$13.00 per six months, \$7.50 per 3 months. In other USA localities \$22.00 per year, \$12.00 per six months, \$6.50 per three months. Canada \$24.00 per year, other countries \$25.00 per year.	
15 cents per copy.	
Dienraščio kainos:	
Chicagoje ir priemiesčiuose:	
metams	\$24.00
pusei metų	\$13.00
trims mėnesiams	\$7.50
viename mėnesiui	\$3.00
Kitose JAV vietose:	
metams	\$22.00
pusei metų	\$12.00
trims mėnesiams	\$7.50
viename mėnesiui	\$3.00
NAUJIENŲ raštinė atdara kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.	

Dėkoja rusams už darbą ir duoną

Jurijus Andropovas, Sovietų Sąjungos saugumo policijos vyriausias vadas, liepos 13 dieną buvo sukvietęs geriausias "tarybinės" Lietuvos meno jėgas į Kremlį, kad turėtų progos pareikšti dėkingumą galingiausiems Rusijos valdovams, o liepos 14 dieną Vilniuje buvo suruosta didelė demonstracija išvaduotojams padėkoti.

Sporto rūmuose suėjo patys aukščiausieji kariuomenės, partijos, policijos ir valdžios įstaigų pareigūnai. Iki šio meto tikėtai generolai išsiskirdavo apkabinėtomis krūtinėmis, bet sovietinėje Lietuvoje jau ir civilių galia matosi aprangoje. Paprasti valdininkai dėvėjo juodus švarkus, policijos pareigūnai buvo apsirebę pilkais švarkais, o partijos centro komiteto pirmasis sekretorius dėvėjo baltą švarką.

Iki šio meto lietuviai komunistai, Zimano diriguoja, visą laiką kalbėjo apie "Lietuvos liaudies" "išvadavimą". Jie pasakojo, kad visoje Lietuvoje patys gyventojai buvo išvedę "tarybinę" tvarką, panaikino buržuaziją ir "statė socializmą". Ta "socializmo statyba" pirmon eilėn pasižymėjo Lietuvoje buvusių krautuvų, prekių sandėlių ir ūkininkų aruodų tuštiniu. Kai viskas iš krašto buvo išvežta, tai prasidėjo karas ir rusai buvo priversti bėgti. Raudonajai armijai okupavus Lietuvą antrą kartą, spauda tekalbėjo apie "liaudies" išlaisvinimą ir išitraukimą į nacių apgriautos "socialistinės statybos" atnaujinimą. Kelias atvejais buvo suruosti Lietuvos "išlaisvinimo" minėjimai, bet visą laiką buvo pabrėžiama, jog tai buvo padaryta pačios liaudies ir Lietuvos liaudžių.

Šiais metais minėjimų tonas ir tikslai gerokai pakisti. Šiais metais minėjimai buvo ruošiami, svarbiausia, "išvaduotojams pareikšti dėkingumą". Vilniuje suruosta demonstracija "išvaduotojams pagerbti", o Petro Griškevičiaus ir Motiejus Šumausko kalbos pirmon eilėn reikšė dėkingumą "išvaduotojams" už viską, ką kalbėtojai ir uniformuoti krašto valdininkai gavo ir turi. Petras Griškevičius, rusų parinktas Lietuvos komunistų partijos pirmojo sekretoriaus pareigoms, jokių įgaliojimų iš Lietuvos darbo žmonių neturėjo ir nebeturi, bet Vilniaus sporto salėje, be kitų dalykų, jis šitaip pasakė:

"Tarybų Lietuvos darbo žmonės pažymi šviesią ir džiaugsmingą šventę — trisdešimtąsias metines nuo tų dienų, kai respublika buvo išvaduota iš vokiškųjų fašistų grobių jungo. 1944 metų liepos 13

NEŠVARUS VANDUO PRIEŠ SAULĘ

P. STRAVINSKAS

1974. II. 28 d. "Darbininko" vedamajame, be abstrakčių kaltinimų, dėl kurių esu pasisakęs pirmesniame straipsnyje, "Kaltinimai be įrodymų", skaitome dar pusiau konkretizuotą kaltinimą, pareiktą mūsų vyresniojo amžiaus žmonėms, vad. "senimui".

Kuo gi kaltinamas mūsų "senimas"?

Jis kaltinamas denunciacija prieš kaikiuriuos JAV LB vadovybės žmones (nerašoma prieš kokius).

Vedamasis informuoja, kad LB Tarybos suvažiavime (Chi-

d. šauniausio tarybinės armijos kariai po inirtingų mūsų sutriuškino Vilniuje apsuptus hitlerininkus. Virš senojo Gedimino pilies bokšto suplėvesavo raudonoji laisvės vėliava. Praėjo dar pusė metų ir priešas buvo išvytas iš visos Lietuvos TSR teritorijos. Tuo pačiu metu tautai buvo gražinta socialinė ir nacionalinė laisvė, bet ji taip pat buvo išgelbėta iš mirtino fizinio sunaikinimo pavojus, kuriam ją buvo pasmerkę hitlerininkai" (Tiesa, 1974 m. liepos 16 d., 1 psl.).

Kiek toliau savo kalboje tas pats Griškevičius nurodė, kad Vilniaus išlaisvinimui vadovavo sovietų armijos generolas N. Krylovas, kuris dabartinį metų yra pakeltas į maršalus ir vadovauja sovietų karo jėgoms. Griškevičius nusilenkė ir pagerbė gen. P. Rotmistrovą ir V. Obuchovą, kurie vadovavo kitoms rusų karo jėgoms, įsiveržusioms į Lietuvą.

Dar labiau sovietų karo vadams nusilenkė ir dėkojo vadinamas "tarybinės Lietuvos prezidentas" Motiejus Šumauskas. Kelis metus Rusijoje karo metu šertą Šumauską sovietų karo vadovybė žvalgybos tikslams buvo nuleidusi į Gudijos miškus, bet mažai kuo jis raudonajai armijai buvo naudingas. Šumauskas niekad nepasigyrė, ką jis padarė kovoje prieš vokiškus nacių, jeigu neskaityti šančių tvorų degutavimo ir šafirografų spausdintų atsišaukimėlių skleidimo.

Kaip Šumauskas, taip ir Griškevičius, neturėdami jokio lietuvių įgaliojimo, lietuvių vardu reikšė rusams dėkingumą už Lietuvos "išlaisvinimą". Bet dar didesnį dėkingumą jiedu turėjo ir turi reikšti sovietų valdžiai už dabartinį savo asmeninį gerbūvį.

Kada sovietų karo jėgos "išlaisvino" Lietuvą ir Paleckis sudarė valdžią, tai okupantas nutarė suruoti didelį mitingą Palangoje. Į mitingą vietą buvo atimtas ir Dr. Jonas Šliupas, tuo metu Palangoje gyvenęs. Okupantas norėjo, kad senas kovotojas už Lietuvos laisvę tame mitinge pasakytų kalbą, pasidžiaugtų "išvadavimu". Dr. Šliupas pasiūlydavo ir pastatyti raudoną vėliavą ir atvedusiems "išvaduotojams" pareikšti: "Šiai vėliavai aš netarnaui!" Joki argumentai neprivertė Šliupo sakyti kalbos.

Tuo tarpu Šumauskas, pirma vaidinęs "tarybinės" Lietuvos premjerą, o paskutiniaisiais metais vaidinęs net prezidentą, nekreipė jokio dėmesio į Gedimino kalne iškeltą raudoną vėliavą. Šumauskas geriau negu bet kuris žino, kad Lietuvos darbininkai neturi jokios teisės ne tik Sovietų Sąjungoje, bet ir sovietinėje Lietuvoje. Tą patį labai gerai žino ir iš Rokiškio ištrauktas ir sekretoriaus pareigoms paskirtas Petras Griškevičius. Jiedu privalo būti rusams dėkingi ne tik už puikius butus, gražias vilas, naujai pasiūtas eilutes, sotų maistą ir gerbūvį, kuriuo dabartinį metų jie naudoja. Bet tuo pačiu metu jiedu yra atsakingi ir už tą didelį vargą ir skurdą, kurį sovietų karo jėgos, prieš 30 metų pavergusios Lietuvą, atnešė krašto gyventojams.

cagoje) paaiškėjo, kad mūsų "senimo" žmonės padavė prieš kaikiuriuos LB vadovybės žmones skundus jų tarnybiniams viršininkams, "kad tarnybiškai jiems pakenktų".

Vedamojo autorius tiek pasipiktinęs ta denunciacija, kad anuos "senimo" žmones jis laiko stokojančiais sąžinės ir skelbia, jog jo optimizmas kelias jam tas faktas, kad "praėjus 10 metų, ir laikas nusisė iš senimo tuos, kurie kovoja anoms negarbingom priemonėm".

Neapykantos aistra žmogui aptemdė protą, kad, visai nesigėdydamas, drįso viešai, dargi vienuolios leidžiamame laikraštyje pasidžiaugti vyresniojo amžiaus žmonėms neišvengiamai atslenkiančia mirtimi... Dori ir sąžinė turi žmonės dėl kitų mirties nuliūsta, savo liūdesį ir užuojautą pareiškia dar ir mirusiųjų artimiesiems, jų giminiams, o čia kunigų ir vienuolių laikraščio redakcijos žmogus, žiūrėkit, džiaugiasi ir pasidaro optimistas, pagalvojęs, kad per 10 metų gaus galą jo, matot, politiniai prieštai, dabar jau priklauso mūsų senimui... Oi, oi, oi, Tėveliai! Pranciškonai, kas darosi su tais, kuriems jūs pavedėt redaguoti savo katalikišką spaudos organą? Kaip jie jus atstovauja tame jūsų laikraštyje? Ar ir jūs esate tokie? Negi ir šv. Pranciškus, kurio keliais jūs sakotės einą, buvo toksai? Ką bendro turi tokie rašymai ir mintys su šv. Pranciškaus dvasia?!

Būtina satisfakcija ar nauja "denunciacija"...

Kaip matau Brooklynui Tėvai Pranciškonai bus pralenkę senų neapykantą jau net ir Chicago Tėvus Marijonus. Jų "Draugo" vyr. redaktorius Tėvas Pr. Garšva nekendžia senų žmonių, juos niekina, pajaukineja (dėl ko gi ir aš Naujienose padariau jam kai kurias savo kritines pastabas), bet kad jis ruošiasi šokti, laidodamas Kazimierinės koki senelį ar senelę, arba kad jam sukelto "optimizmas" tas faktas, jog po 10 metų jų senių, kurių jis dabar nekendžia, jau nebus, tai to, rodos, dar viešai jis neprisi-pažino...

Juokai pasilieka juokais, bet mūsų vyresniojo amžiaus žmonės dėl tokių mūsų vienuolių spaudoje rašymų ir to mūsų "senimo" įžeidinėjimų turėtų pareikšti savo viešą protestą ir reikalauti Tėvus Marijonus bei Tėvus Pranciškonus satisfakcijos, viešo atsiprašymo. O jei to padaryti jie nenorės, tai vyresniojo amžiaus taip sunkiai

ATSIMINIMŲ SKIRSNELIS

47

Anų laikų rūpesčiai, nuotaikos ir darbai

Prasidėjus Europoje Pirmam Pasauliniam karui, visiems Amerikos gyventojams kilo visokių rūpesčių. Amerikietiškoji visuomenė rūpinosi savo militariskai silpnu stovu. Karjuomenėje tebuvo vos 150,000 vyrų ir 11,000 marinių. Laivynas stovėjo geriau, turėjo apie 400,000 vyrų ir 500 laivų, bet laivynui ir užduočių buvo daug: reikėjo saugoti pakraščius, salas ir aptarauti švyturius, nes pakraščių sargybos dar nebuvo. Aviacija — vos gimusi, 38 lakūnai ir keli lėktuvai, kurių lėkimo spindulys — vos kelios dešimtys mylių. O amerikietiškoji visuomenė netvirta. Žymia dalimi susidedanti iš ateivių, kurių simpatijos gryo į visas puses.

Anglai-aičiai pirmavo, bet ir Amerikos vokiečiai buvo stiprūs. Jie vadovavo dirbtuvėse, maisto paruošimo įmonėse, o braivai išimtinai buvo vokiečių rankose. Daug vokiečių tarnavo valdžios įstaigose.

Karui Europoje kilus, anglai, prancūzai tuojau nusistatė prieš vokiečius, o vokiečiai prieš anuos. Kas bus, jei karas persimes į Ameriką? — diskutavo Amerikos patriotai ir, visomis jėgomis reikalavo ruodžis karui. Preparadness! Help preparadness! Participate in preparadness! — skambėjo šūkliai spaudoje ir patriotų sueigose. Bet ateiviai, net ir Amerikos pilietybę priėmusieji, neskubėjo ruošti karui, išėmus lenkus. Lenkai, matydami ar nujausdami galimybę nusikratyti okupantų, ruošėsi ir darėsi šoviniški ir įžūli. Pilsudskis iš Amerikos skubiai išvyko į Lenkiją.

Ateiviai iš Austrijos nesutarė ir nekaltai įžeistiems žmonėms sugestijuočiau "padaryti denunciaciją" jų vienuolių vyriausiesiems viršininkams. Savo garbę ir gerą vardą visiems reikia ginti. Toliau gi pažiūrėkime, kas yra ta denunciacija.

(Bus daugiau)

TAISOME KLAIDĄ

Liepos 25 d. Naujienose, P. Stravinsko straipsnyje "Kaltinimai be įrodymų", antros skilties viršuje atspausdinta: "...kone visi lietuviai be jokių įrodymų apkaltinti devyniomis galybėmis niekšybių, ypač gi pavydu, pavaizduojant mus visus kone kaip tautą...". O turėjo būti "Kaino tauta..."

— ginčijosi, pykosi ir skaldėsi į mažas grupes.

Rusai, kaip ir Austrijos pavaldiniai, susiskaldė. Vienų simpatijos krypo prie caro, kitų — prieš carą. Nepasisekimali kare, slėgė visus rusus.

Lietuviai, karui prasidėjus, skubiai susirūpino šelpimu nukentėjusiems, šelpimui pinigų rinkti atvyko Bulota — Andrius, Alenksandra ir rašytoja Žemaitė. Naujienų iniciatyva buvo sukvietas Visuotinas seimas, kuris privalejo įsteigti Šelpimo Fondą, bet negalėjo susikalbėti, suskilo ir įsteigė tris fondus, kurie nebendradarbiavo, bet trūkdė vieni kitų veiksmui. Amerikos lietuvių nesutarė nei Lietuvos valstybės atkūrimo klausimu.

Mūsų laimė, kad tada Amerika turėjo gerą prezidentą. Tai buvo Woodrow Wilson, gimęs 1856 m., gruodžio 28 d., presbiterionų pastoriaus sūnus, iš Virginijos valstijos, advokatas, Princetono universiteto prezidentas ir pažangus demokratas. Wilsonas buvo išrinktas 1912 m., prisaiškintas 1913, kovo mėn. 4 d. Antram terminui perinktas 1916 m., prisaiškintas 1917 m. kovo mėn. 28 d. Prezidentu buvo Thomas R. Marshall. Į pabaigą antrojo termino prez. gavo stiprų širdies smūgį ir nepasitaisė iki galo. Mirė 1924 m. vasario 2 d. Mažai kam žinant laike ligos, prezidento pareigas ėjo ne viceprezidentas, bet ponias Wilsonienė, Editha Bollin.

Wilsonas buvo geras prezidentas. Jo pastangomis Kongresas priėmė Federal Reserve aktą, kuris ir dabar tvarko šalies pinigus. Tos sistemos veiksmiškumą tokių suirčių, kaip 1907-08 iki šiol nepasikartojė. Wilsono pastangomis Kongresas priėmė Anti-Trust įstatymą, draudžiantį fabrikantams jungtis į kartelius — trustus, ir visuomenės sąskaiton užtikrinti sau didelių pelnų. Jo pastangomis tapo uždraustas vaikų darbas įmonėse ir priimtas 8 val. darbo dienos įstatymas visiems darbininkams.

Tarptautinėje plotmėje Wilsono žodis daug svėrė. Jo paskelbtas tautų apsisprendimo principas, pagal kurį ir Lietuva tapo nepriklausoma. Jis paskelbė principą, kad Pirmas Pasaulinis karas privalo būti be užkariavimų ir be kontribucijų. Jo sumanymu buvo sukurta Tautų Sąjunga, bet USA senatas jos nepatvirtino — Sąjunga po kelių metų mirė. Juozas Šmotelis

"NAUJIENOS" KIEKVIENO LIETUVIO DRAUGAS IR BIČIULIS

PRAEITIES APYBRAIŽOS

Rašo JONAS VALAITIS

55.

3. Karas ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymas

Kaip ilgai šis bails niekur ir niekados nebūtas Lietuvos žmonių trėmimas besitęstų, jeigu 1941. VI. 22 d. Vokietijos Reichas nebūtų pradėjęs karo su Sovietų Sąjunga ir Reicho kariuomenė neperžengtų Vokietijos ir Lietuvos sienos? Su šiuo momentu pradėjo veikti ir Lietuvos partizanai, varydami iš Lietuvos raudonarmiečius su bėgančia Rusijon subolševikinta Lietuvos valdžia — Paleckiu, Sniečum ir t. t. Lietuvoje, o ypač Lietuvos pasienyje veikė LAF padaliniai, šalindami vietas bolševikų pareigūnus, užimdami jų įstaigas, susikaudami su besitraukiančios Sovietų kariuomenės daliniais. Išskirtinai pažymėtina LAF veikla Kaune. Nors dar vyko kovos su besitraukiančios Sovietų kariuomenės igula Kaune, bet jau LAF vyrų (su pulk. Vėbra buvo užėmę Kauno Radijo stotį ir sukilėliai, Naručio vadovaujami, — Kauno Radijofoną (Daukanto gatvėje), į kurį atvyko LAF Vyriausiojo štabo įgaliotinis L. Prapuolenis. Nors ne be pavoju, bet buvo apsispręsta ir LAF Vyriausiojo štabo vardu įgaliotinis Leonas Prapuolenis VI. 23, 9.28 val. paskelbė Nepriklausomos Lietuvos atstatymą ir Laikinąją Lietuvos vyriausybę. Sekė Lietuvos himnas.

Dėl tebevykusių partizanų kovų su besitraukiančiais Sovietų kariuomenės likučiais Laikinosios vyriausybės sudėtis nebuvo pastovi. Kiek vėliau pakitimų nebuvo ir Lietuvai šešis mėnesius vadovavo sekančios sudėties vyriausybės: pirm. K. Škirpa, švietimo ministeris ir vyriausybės vadovas J. Ambrozevičius, užsienių reikalų ministeris Skipitis, krašto apsaugos ministeris gen. St. Raštikis, vidaus reikalų ministeris J. Šlepetys, finansų ministeris J. Matulionis, Žemės ūkio ministeris B. Vitkus, teisingumo ministeris M. Mackevičius, pramonės ministeris inž. dr. Damušis, darbo ir socialinės apsaugos ministeris dr. J. Pajaujis, sveikatos reikalų ministeris dr. K. Vencius, komunalinio ūkio (savivaldybių) ministeris V. Žemkalnis — Landsbergis, susisiekimo ministeris inž. A. Novickis, prekybos ministeris ir valstybės kontrolierius Pr. Vainauskas.

Ši vyriausybė tuojau ėmėsi žygių Lietuvą nusovietinti: sugrąžinti veikusieji nepr. Lietuvoj įstatymai, panaikinta nacionalizacija ir kolektyvizacija, atsteigta buvusioji 12 metų pradžios ir vidurinė mokykla, atitinkamai sunormuotos ir aukštosios mokyklos.

Ši vyriausybė nieku neįsiteikinėjo Vokietijos Reichui, prasidėjus karui su Sovietų Rusija. Buvo tikslai tiek pareikšti, kad ir Lietuva kovosianti su bolševizmu. Kai išlaisvintoj iš bolševizmo Lietuvoj Reicho armija žygiavo tolyn — tęsė karą su Sovietų Rusija, pasilikusieji naciai vokiečiai vykdė masinį žydų ir ateikrų, įtartų bolševizmu, gy-

ventojų žudymą, be teismo ir kaltės įrodymų. Nieko čia negelbėjo Lietuvos Vyriausybės dėl to, atitinkami pareiškimai bei protestai. Okupacinės karo valdžios atstovai nepripažino atstatytoj ir Lietuvos vyriausybės paskelbto valstybės suverenumo, savaip šeimininkaudami bei sauvaliaudami Lietuvoje, sudarinėdami įvairias Lietuvos Vyriausybę neigiančias bei niekinančias intrigas. Išskirtinai pažymėtina čia tai, kad Sovietų Sąjunga per vadinamąjį Lietuvos Liaudies seimą paskelbtąjį Lietuvos žemių suvalstybinimą Vokietijos Reichas neatšaukė. Dėl to laikė Lietuvos žemes Reicho nuosavybe, tuo būdu sudarydamas teisinį pagrindą Lietuvos kolonizacijai vokiečiais. Dėl to Lietuvos vyriausybės ir lietuvių buvo protestuojama.

Hitleris 1941. VII. 21 aktu sudarė Rytų ministeriją su ministriu Rozenbergu, rytų (Ostlando) valdytoju Lohse ir Lietuvos generaliniu komisaru Rentelnu. Ostlandui buvo paskelbta ir civilinė valdžia, kurią sudarys Tarėjų Taryba, o į klausimą kokie santykiai bus su L. Lietuvos Vyriausybe, atsakyta (Rentelno), kad Lietuvos klausimas bus Hitlerio sprendžiamas po karo. Su šiuo prasi-dėjo žiaurus Lietuvos visokeriopai išnaudojimas: Vokietijos nacių režimas su badmario maisto kotelėmis, jaunimo mobilizavimu ir pagelbinius vokiečių karo dalinius ir iš viso į įvairius darbus, veikiant darbo įstaigoms (Arbeitsamtams). Lietuva merdėjo žiaurioje vokiečių okupacijoje, laukdama karo pabaigos, kuri betgi buvo ne tokia, kokia

Hitleris pranašavo, nes karo sugriautoje Vokietijoje ir pats rado galą.

4. Paskutinis atsiveikinimas tėviškėje

1944 m. pavasarį prie tuomet vadinamojo Stalingardo (anksčiau buvusio Caricino, o dabar pavadinto Volgogradu) rusų buvo sužlugdyta vokiečių maršalo Pauliaus armija. Dėl to daugeliui buvo aišku, kad Hitlerio vadovaujamas karas yra pralaimėtas ypač, kad kitos Reicho armijos buvo išsklaidytos Vakarų frontuose, o Amerikos karo bombonešių eskadrilės be pertraukos daužė didžiuosius Vokietijos miestus — karo pramonę, susisiekimo mazgus, geležinkelų stotis. Buvo aišku, kad Lietuvoje žiauria vokiečių okupaciją pakeis vėl pasikartojanti bolševikinė okupacija, kai raudonoji Sovietų armija sugrįš į Lietuvą. Dėl to vokiečių okupuotoje Lietuvoje tuomet gyvenę lietuviai, jau patyrę pirmosios bolševikų okupacijos baisybės, turėjo spręsti klausimą — ar pasilikti Lietuvoje, ar, traukiantis Reicho armijai, keliauti į vakarus? Rasti tinkamą atsakymą į šį klausimą buvo labai sunku: jeigu pasiliksi, galėsi būti ištremtas į Sibirą, kad, nepakėles sunkių darbų, ten mirtum, o jeigu išvyksi į vakarus, neteksi savo tėviškės ir ką rasi karą pralaimėjusioje badmiriaujančioje Vokietijoje? Žymį dalis miestų gyventojų — tarnautojų, pramonės darbuotojų bei darbininkų apsisprendė trauktis į nežinią Vokietijoje.

(Bus daugiau)

TELEF.: PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS

AKIU, AUSU, NOSIES
IR GERKLIS LIGOS
2858 W. 63rd Street
Valandos pagal susitarimą.

DR. K. G. BALUKAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINIS CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building). Tel. LU 5-6446
Antras ofisas —
8007 WEST 83rd PLACE
JUSTICE, ILL. Tel. 599-0500
Prima ligonius pagal susitarimą.
Jei neatsiliepiu, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS

INKSTŲ IR ŠLAPIMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Telef. 695-0533
Fox Valley Medical Center
450 SUMMIT ST.
ROUTE 58, ELGIN, ILLINOIS

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisai: Hemlock 4-5849
Rezid.: 388-2233
OFISO VALANDOS:
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais, 1-7 val.
antradieniais, penktadieniais nuo 1-5, trečiadieniais, šeštadieniais 8-3 val.
Jei neatsiliepiu, skambinti 374-8012

DR. PAUL V. DARGIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Westchester Community Clinics
Medicinos direktorius.
1938 S. Mannheim Rd., Westchester, Ill.
VALANDOS: 2-9 darbo dienomis ir
kas antrą šeštadienį 8-3 val.
Tel. 562-2727 arba 562-2728.

DR. W. EISIN - EISINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINIS CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2470
Valandos pagal susitarimą. Jei neat-
siliepiu, skambinti MI 3-0001.

DR. NINA KRAUCEL - KRAUCELIUNAITĖ

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINIS CHIRURGIJA
2750 WEST 71st ST.
Telef.: 776-3717
Neatsiliepiu — skambinti
246-3900
Valandos pagal susitarimą.

Ofiso tel.: HE 4-1818
Residencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 3 iki 7 val. popiet.
Kiti laiku tik susitarus.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVISKAI
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinus ir
"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, POSLES IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 WEST 63rd STREET
Val.: antradienį nuo 1-4 po pietų.
ketvirtadienį nuo 5-7 val. vak.
Ofiso telefonai: 776-2880
Naujas rez. telefonai: 448-5545

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ LIGOS
Ofisai: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223
OFISO VAL.: pirm., antradienį, trečiadienį, penktadienį 9-12 val. vak.
šeštadienį 9-12 val. vak.
Jei neatsiliepiu, skambinti 374-8012

V. Tumasonis, M. D., S. C.

CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HE 4-2123
Rezid. telefonai: Gibson 8-6195
Prima ligonius pagal susitarimą. Dėl
valandų skambinti telefonais HE 4-2123.
Jei neatsiliepiu, skambinti GI 8-6195.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDES-PROTEZISTAS
Aparatai — Protezai, Med. Ban-
džai. Speciali pagalba kojomis
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 8-8. Seštadieniais 9-1.
2850 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629
Telef.: PR 8-5084

FIGHT HEART DISEASE

GIVE HEART FUND

SKAITYK PATS IR PARAGINK
KITUS SKAITYTI
NAUJENAS

DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMAS LIETUVIO SODYBOJE

Karštą liepos 14-tą vidurdienį staiga prapliupo trumpas lietus ir kiek atvėsinio orą. Tarp penktą valandą į minėjimą sugūžėjo gražus būrelis bičiulių ir svečių.

Kultūrinės valandos pravedimu rūpinosi Alvudo vicepirmininkas Alfars Brinka. Jis pranešė, kad tokios šeimyninės valandos per vasarą bus kiekvieną sekmadienį tuo pačiu laiku. Dabar gi, prisimindamas mūsų didvyrius lakūnus Darių ir Girėną, prieš 41 metus žuvusius Soldino miške, prašė atsisostojimo pagerbti nulenkus galvas. Sodybos gyventojos A. Šlickienė ir N. Zakarienė padėjo prie kryžiaus rožių puokštę.

Po susikaupimo A. Brinka jautriai perteikė El. Spačkauskienės eljūtą kūrinių didvyrių

garbei ir plačiai nušvietė lakūnų skristi pasirodymo darbus ir vergus; taip gi ir jų skridimą bei žuvimą arti tėvynės Lietuvos. Savo kalbą baigė Konst. Petrausko žodžiais (Naujienuos liepos 11 d. — Šimtai metų praeis, o Dariaus ir Girėno vardai nemirštamai eis iš lūpų ir lūpas, ir jų atliktas herojiškas žygis vis dar dinginga tautos legenda.

Antanas Kevėža su įsijautimu padėklamavo savo sukurto poeziją Dariaus ir Girėno garbei. Paskutinis posmas skambėjo: Nuvyto didvyriams neįteiktos gėlės, Nuvyto ir džiaugsmas širdy, Bet amžiams išliks šis simbolinis žygis, Išliks ir visų atmintis.

Kadangi šiose šeimyninėse valandose dalyvauja visi esantieji savo sugebėjimais, tai vedėjas A. Brinka kvietė, kas dabar prie minėjimo programos prisidėti galėtų? Atsiliepė nepažįstamas jaunas vyras pavardė Leonas Venckus. Priėjęs prie mikrofono pasisakė, jog perskaitęs laikraštyje pranešimą, kviečiantį kiekvieną dalyvauti karžygių lakūnų pagerbime — savo parašytiems žodžiams pritaikė atitinkamą vietą amerikonišką gaidą ir dabar pagiedos.

Jo gražaus tembro balsas ir žodžiai iš karto užburė visus. Pirmas posmas skambėjo: Lithuanicos motorai užė

galingai
Kai Darius ir Girėnas pakilo aukštai,

Skrist per Atlantą ryžosi lietuviai,
Juos lydėjo gaida Glory, Glory Aleliuja...

Priedainis Glory buvo kartojamas, tad dainininkas kvietė visus giedoti kartu. Ir nebuvo nė vieno, kad nebūtų iš širdies traukęs Glory...

Po paskutinio posmo daug kartų skambėjo:

Glory, glory aleliuja — žuvo Darius ir Girėnas,
Glory, glory aleliuja, raudėjo Lietuva.

Jeigu Liet. (Sodyboje būtų įprotis ploti, tai po šios dainos plojimas nebūtų greitai nuščiūvęs. Tačiau dr. Adomavičiaus patarkymu neplojama, bet padėkojama žodžiu. Padėkojo ir Alfars Brinka pelnytu pagyrimu.

Toliau prašė pasireikšti ir kitus; kai nepasitaikė, tai minėjimas buvo baigtas himnu. Ta da prašyta visų dalyvių šeimyniškai pasisakyti savo išpuodžių, nuomonių, pagėdavimų ir kt. Kad būtų visiems girdima, A. Brinka apėjo sė-

dintu su mikrofonu. Vieni sakėsi patenkinti, kiti gyre, dar kiti žavėjosi, buvo ir laimingi. Taip p. Sofija Oželienė pasisakė esanti laiminga gyvendama tarp gelių.
Dėkojo dr. Adomavičiui už medicininę globą ir priežiūrą. Garbė jums — sakė ji, kurie gerinate ir gražinate šią Sodybą ir mumis rūpinatės.

Generolas Mikas Rėklaitis dėkojo ir išaukštino asmenybę, kuri rūpinasi šia Sodyba. — Čia mes matome gamtos grožį, sukurto vieno asmens, dr. Jono Adomavičiaus, pats būdamas didžiai užimtas. Reikėtų, kad kas atpalaiduotų jį nuo nuo gėlių bei žolynų laistymo ir kitų darbų — buvo jo žodžiai.

Kun. Šantaras paklaustas pasakė, kad matydamas tokį gražų būrį "jaunimo" negalėjęs pravažiuoti nesustojęs. — Jūs pažiūrą, tai šie namai — patirė žis ir pagyrė dr. Adomavičiaus bei Alfars Brinkos veiklą.

Dr. Adomavičius išguldė lietuviško tautinio kryžiaus reikšmę, kaip ir jo sukuriamai sudėtingai ir sunkiai darbą. Paminėjęs, jog Kryžius dar tebeturi skolų, buvo gauta aukų.

Elzbieta Kleizienė veik be pertraukos pasirodėsi buvo aptarnauti užkandžių pagėdavimą. Marijos Bosienės vedama užkandinė veikė visą laiką.

Nepastebimai prabėgo ne tik minėjimui skirta valanda, bet ir dvi. Alfars Brinka padėkojęs visiems atsilankiusiems ir namiškiams atsivėikino iki kito sekmadienio.

O. Algmienė

KARALIUS ISRADO VALGOMAJA ŠAKUTĖ

Rodos, toks paprastas dalykas kaip valgyti šakutę, per amžių amžius nebuvo išrastas! Pasirodo, valgyti vartoti šakutę "išrado" ir pradėjo vartoti Prancūzijos ir kurį laiką Lietuvos — Lenkijos karalius Henrikas Valois šešioliktajame amžiuje. Kai ant karališkojo stalo valgymo įrankių tarp atsirado šakutės, tai buvo viena didžiųjų sensacijų, kuri sukėlė didžiulį audrą pasipriešinimų ir pasmerkimų, ypač iš daktarų pusės!

Koks etiketo žaidimas buvo šakutė, rodo faktas, kad cisteriečių vienuolyno opatas 1535 metais nusiuntė Erazmui Rotterdamiečiui dovaną — liuksunius peilį ir šakutę, ir ta dovaną turėjo reikšti žaidimą ir pamielę Erazmui už jo veiklą "De Civitate", kur garsusis filosofas be kt. pamoko skaitytojus prie stalo civilizotų manierų — vartoti šakutę ir peilį bet be šakės.

Tornadas Sovietijoje

ZW pranešimu iš Maskvos, per Gorkio miestą prie Volgos dideliu greičiu praėjo nepaprasto smarkumo audra su "oro kelne" (tornado straibliu). Ižvestijų pranešimu "daug" žmonių žuvo, dešimtys žmonių sužeista, visame tornado kelyje viskas — ir namai ir medžiai, elektros linijų stulpai — nušluota, Gorkio uoste 240 tonų keltuvus nuskandintas, sporto stadiono stogas nukeltas. Visa audra trukusi tik 12 minučių.

BIZNIERIAI, KURIE GARSINASI
"NAUJENOSE" — TURI GERIAUSIA
PASISEKIMĄ BIZNYJE

A. A.

JONAS WALIS

Gyy. 4512 So. Hermitage Ave.

Mirė 1974 m. liepos mėn. 24 dieną 5:30 val. ryto, sulaukęs 88 metų amžiaus, gimęs Lietuvoje, Girkainio parapijoje, Seiminių kaimė. Amerikoje išgyveno 70 metų.

Paliko nuliūdę žmona Marijona, pagal tėvus Vilčinską, 3 dukterys — Marsha LeRose, jos vyras David, Emily Rocke, jos vyras John ir Helen Uzemack, jos vyras Anthony, anūkal — Sandra Belenske, jos vyras John ir Anthony Uzemack, jo žmona Marilyn, 7 proanūkalai ir kiti giminės, draugai bei pažįstami.

Ketvirtadienį, 7:00 val. vak. kūnas bus pašarvotas Petkaus Marquette koplyčioje, 2533 West 71st Street.

Šeštadienį, liepos 27 dieną 10:30 val. ryto bus lydimas iš koplyčios į Lietuvių Tautines kapines.

Visi a. a. Jono Wallis giminės, draugai ir pažįstami nuoširdžiai kviečiami dalyvauti laidotuvsė ir suteikti jam paskutinį patarnavimą ir atsivėikimą.

Nuliūdę lieka:

Žmona, dukterys, anūkal, proanūkalai, giminės.

Laidotuvių Direktorius Donald A. Petkus. Tel. 476-2345.

VIKTORIA KUTCHINS

PAGAL TĖVUS SINISH

GYV. 4351 WEST 76 STREET

Mirė 1974 m. liepos mėn. 24 dieną, sulaukusi 76 metų amžiaus. Gimusi Lietuvoje.

Paliko nuliūdę vyras Longinas, sūnūs — Edmund ir Lawrence, jo žmona Adeline, 6 anūkalai su šeimomis, 3 proanūkalai, sesuo Helen Ratkus, jos vyras Joseph su šeima ir kiti giminės, draugai bei pažįstami.

Priklausė Chicago Lietuvių Moterų klubui ir Šv. Teresės Draugijai Marquette Parke.

Ketvirtadienį, 6:00 val. vak. kūnas bus pašarvotas Mažeika - Evans koplyčioje, 6845 So. Western Avenue.

Šeštadienį, liepos 27 dieną 9:00 val. ryto bus lydimas iš koplyčios į Šv. P. Marijos Gimimo parapijos bažnyčią, o po gedulingų pamaldų bus laidojama šv. Kazimiero Lietuvių kapinėse.

Visi a. a. Viktorija Kutchins giminės, draugai ir pažįstami nuoširdžiai kviečiami dalyvauti laidotuvsė ir suteikti jai paskutinį patarnavimą ir atsivėikimą.

Nuliūdę lieka:

Vyras, sūnūs, anūkalai, proanūkalai, sesuo.

Laidotuvių Direktorius Mažeika - Evans. Tel. RE 7-8600.

ŠVENTO RAŠTO PAMOKYMAI IR PAAŠKINIMAI, KIEKVIENĄ DIENĄ BŪTINI KRIKŠČIONIUI

"Todėl imkite visus Dievo žarvus, kad galėtumėte prieštis piktoje dienoje ir visame tobulai stovėti". — Efez. 6:13.

Niekas juk nededa ant savęs žarvus, jei nesirengia kovoti. Geriausias ir galingiausias kryžiaus kareivio ginklas yra dvasios kalavijas, "nes juo jis gali parodoti savo ištisumą ir stiprumą. Broliai Kristuje turi statyti vieni kitus šventiausiame tikėjime, kovoti gerą tikėjimo kovą ir parodyti savo ištisumą Viešpačiui ir tiesai". (Judo 20; 1 Tim. 6:22). Kurie nesištinga kovoti už vieną kartą šventiesiems duotą tikėjimą ir pasiduos tamsybės įtakai, tie nebus pasirengę dalyvauti su Kristumi jo karalystėje, kurios mes maldose prašėme ir kurioje visos žemės giminės bus palaimintos.

Mažą knygutę, pavadintą JĖZUS PASAULIO IŠGANYTOJAS, gausite nemokamai, jei parasytėte tokiu adresu:

F. ZAVIST, 3715 WEST 66th STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629

ŠV. RAŠTO TYRINĖTOJAI

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 W. 71st Street

Telef.: GROvehill 6-2345-6

1410 So. 50th Ave., Cicero

Telef.: TOWNhall 3-2108-9

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktoriai

MAŽEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAŠINŲ VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

EUDEIKIS

GAIDAS -- DAIMID

SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA

4605-07 So. HERMITAGE AVENUE

Tel.: YArds 7-1741 - 1742

4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE

Telefonas: LAFayette 3-0440

MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

NARIAI:

Chicago

Lietuvių

Laidotuvių

Direktorių

Asociacijų

AMBULANCE
PATARNAVI-
MAS DIENA
IR NAKTĮ.

TURIME
KOPLYČIAS
VISOSE Miesto
DALYSE.

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: YArds 7-3401

BUTKUS - VASAITIS

1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLYmpic 2-1003

PETRAS BIELIŪNAS

4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAFayette 3-3572

GEORGE F. RUDMINAS

3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YArds 7-1138-1139

STEPONAS C. LACK IR SŪNUS

(LACKAWICZ)

2424 WEST 63rd STREET

REpublic 7-1213

2314 WEST 23rd PLACE

VRginia 7-6672

11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, Ill. 974-4410

P. J. RIDIKAS

3354 So. HASTED STREET

Phone: YArds 7-1911

Ežero darbas

Keturios mylios į šiaurę nuo Waukegano (Ill.) yra Illinois Beach State Park. Vasaros metu čia žmonės atostogauja stovyklaudami. Kas su treileriais, kas su palapinėmis. Daug turistų sustoja pernaktoti. Atokiai nuo ežero yra hotelis, baseinai maudytis, skaitykla ir t. t. Šiaurinėje parko pusėje prie pat ežero jau pastatyta atominės energijos stotis, kuri užima geroką plotą paežerio. Elektros stotis priklauso Zion miestelio sričiai.

Nežiūrint to, kad valstija padarė šiame parke daug pagerinimų: pristatė paviljonų, barbeque pastogų, įvedė vandentiekį, didelius automobiliams pristatyti laukus išcimentavo, naujus kelius pravedė, dabar viskas pasikeitė: Senąjį paviljoną ir krautuvę ežero vanduo nuvertė, nuvertė ir barbeque pastogę su krosnimis, išardė paežerio kelią. Kur buvo paplūdimiai, dabar akmenimis pakrantės užverstos, kad vanduo neprasiųstų ir neužlietų parkinio vietų. Yra pilami smėlio volai, visos ežero pakraštys "aukštinašamos". Yra palikta tik pora nedidelių vietelių norintiems maudytis, prie ežero prieiti.

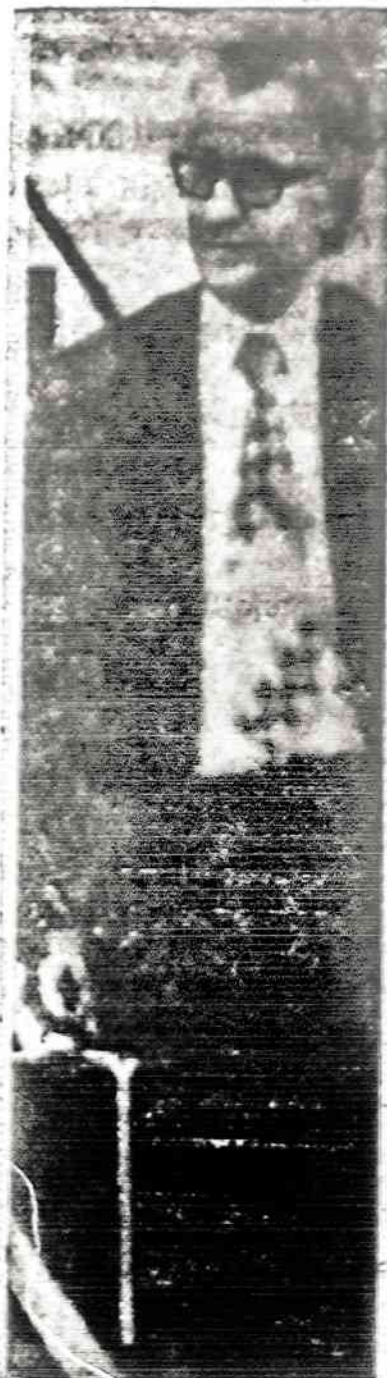
Už įvažiavimą į parką nerelia niko mokėti, tik tai kas nori stovyklauti, turi bene porą dolerių mokėti parai. Tačiau savaitgaliais jau mažiau žmonių čia atvažiuoja, nes nėra kur maudytis. Bet piknikauti galima, nes šiame parke labai vėsus vėjas nuo ežero gaivina kad ir šilčiausią dieną.

Vis dėlto čikagiečiams patogumui nuvažiuoti, nes ne valandos netrunka Edens ir Milwaukee keliai. Nuo Chicago tik 45 mylios. Beje, ten galima gauti ir užkandžių bei šaltų gėrimų pavidilone. M. S.

TARPTAUTINIS PROGRAMOS

Chicago televizijos 11 stotis ketvirtadienio vakarais 8 val. transliuoja muzikos koncertus — simfonijas, baletą ir t. t. Programos angliškai vadinamos: "International Performance". Praėjusį ketvirtadienį buvo transliuojama Čaikovskio Simfonija nr. 1 piano concerto ir Wagnerio "Tristan ir Isoldė". Dirigentas pastarajam kūrinii buvo George Sebastian.

Kadangi ši stotis transliuoja kultūrinius dalykus be skelbimų, tai prašo klausytojus kiek kas

Loukas Papafillipou iš Kipro atvyko į New Yorką, kaip naujosios Kipro vyriausybės ambasadorius. Jungtinių Tautų sekretorius ir Saugumo Tarybos atsisakė su juo susitikti, nes JT pripažįsta senąją Kipro vyriausybę su arkivyskupu Makarios priešaky.

gali paaugoti. Prenumerata \$15. Kas aukoją \$35, tas gauna muzikos albumą. Ten pat paskelbia telefono numerį ir adresą, kur kreiptis.

Verta pasiklausti puikių meno programų. M. S.

MIRĖ MONIKA GRIGAITIENĖ
Praeitą trečiadienį, liepos 24 dieną New Yorke mirė Monika Grigaitienė — Grigaitienė, sulaukusi 98 metų amžiaus. Jai beturko tikrai trijų mėnesių iki 99 metų.

Neseniai New Yorke buvo palaidota jos dukra Birutė Novickienė.

Ji išaugino šias dukteris: Birutę Novickienę, Aldoną Endziulaitienę, Moniką Žukauskienę, Baniutę Mačiūnienę ir sūnus Kęstutį bei Algirdą.

Senutės liūdė Aldona, Baniutė, Kęstutis, Algirdas, du ženitai, 9 anūkai ir 18 proanūkų.

Jos vyras Jonas Grigaliūnas-Grigaitis bendradarbiavo Naujienose.

Bernardas Žukauskas su vaikais vakar išskrido į laidotuves.

LIETUVIŲ GIRIOS

Stambesnių miškų masių, didesnių kaip 10 kv. kilometrų, Lietuvoje bebūvo tik devyni. Tais daugiausia senovinės girios, niekada praeityje neartos.

Iš svarbesnių miškų masių Lietuvoje pažymėtina Gudų giria, Rūdninkų giria, Lavariškių giria, Labanoro giria, Užvinčio giria, Šimonių giria, Žalioji giria, Biržų giria, Šešuolių giria, Jurbarko giria, Buktos giria, Kazlų Rūdų giria, Dubravos giria, Praveniškių giria, Pūnės šilas, Padubysio giria ir kt.

TRUMPAI

— A. Markevičius, Santa Monica, Cal., išrinktas Lietuvių klubo pirmininku. Valdybą išrinkti: A. Devenienė, E. Gedgaudienė, L. Grauzimienė, M. Vaičienė, K. Černiauskas, dr. A. Milaknis, S. Kvečas ir V. Plukas. Klubas, be socialinių reikalų, telkia jėgas ir lėšas lietuviškiems reikalams bei darbams.

— Dr. Kostas Jurgėla, Amerikos Balso Lietuvių radijo programų vedėjas, išėjo pensijon. Tose pareigose jis buvo nuo 1951 m. Anksčiau buvo Amerikos lietuvių informacijos centro direktorium. Kas bus naujojo vedėju, tuo tarpu dar nežinoma.

— Valė Šatkauskaitė Sydnejaus Lietuvių klube buvo išrinkta gražiausia — Miss Lithu-

HELP WANTED — FEMALE

Darbininkų Reikia

NURSES • R. N.s L. P. N.s • Full Time

Complete paid in service benefit program.

Evening and night differential.

Contact Director of Nursing:

MR. KENNETH OPP

647-9875 Or Apply At:

GROSS POINT MANOR

6601 W. Touhy (At Haris Rd.).

NILES

HELP WANTED — MALE

Darbininkų Reikia

SECURITY GUARDS

IMMEDIATE OPENINGS
FOR FULL AND PART TIME

Security Guards to work in Chicago and suburban areas. All shifts available. Top starting salary with opportunity for advancement. Company paid insurance and fringe benefits. No experience necessary. We will train qualified applicants.

MUST HAVE A CAR.

CALL FOR APPOINTMENT

568-6601

EXPERIENCED

BODY SHOPMAN

WANTED

We need a craftsman who takes pride in his work, wants long-term employment and top earnings.

MANCUSO CHEVROLET, INC.

Call JOHN SMOGOLSKI

or BILL POGUE

OR 3-0020

AUTOMATIVE

PARTS COUNTER MAN

GM experience only.

Apply in person or call

PHILLIPS CHEVROLET

ROUTES 30 AND 45

FRANKFORT

754-0010

WANTED CONTAINER REPAIRMAN with Welding experience. Call 927-5812 between 9 A. M. and 5 P. M.

AMBULANCE ATTENDANT

EXPERIENCED

AMBULANCE ATTENDANT

WANTED.

Call 383-0634

ROAD DRIVERS

WANTED

To Drive Co. Equip. with in a 300 ML. radius. Class D license necessary. Must have a minimum of 3 Yrs. tractor trailer exper.

CALL

842-3500

DESK CLERK — HOTEL

Elderly man experienced, switchboard, hours 4—12 midnight, good pay with room.

BR 8-8600

Equal opportunity employer.

TOOL AND DIE MAKERS

Expanding shop needs die repairmen (5 years experience). Permanent day shift position.

Overtime available.

Call IRL 778-6111 or apply

BELL ELECTRIC CO.

2600 West 50 St.

An equal opportunity employer

ania ir dalyvaus Miss Australija rinkimuose. Ji yra 20 m. amžiaus, tarnauja Imigracijos departamente, mėgsta sportą ir meną.

— Mokyti. G. Meiluvienė yra vienintelio vaikų darželio atidarymo ore vedėja. Darželis įsteigtas prieš ketelį metų dr. O. Vaskėvičiūtės pastangomis ir veikia darbo dienomis nuo 10 iki 2 val. Marquette Parke prieš

— Skautų Aido birželio numerio priekinis viršelis yra papuoštas Lietuvos kaimo sodyba, o užsklandinis — įvairiomis skautiškos veiklos nuotraukomis. 23-juose žurnalo puslapiuose yra daug nuotraukų, iliustracijų, eilėraščių, straipsnių ir straipsnelių, įdomių ne tik skautams, bet ir visiems jaunuoliams. Vyr. Red. A. Namičienė. Administratorius A. Orentas, 6812 So. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629.

— Antanas ir Agnė Ignotai iš Phoenix, Ariz., šiomis dienomis išvyksta į Lietuvą. Jis yra Phoenix Lietuvių klubo pirmininkas; abudu su žmona yra veiklūs lietuviai. Grįžti žada apie vidurį rugpjūtio. Laimingos kelionės ir kloties!

RECEPTIONIST TO

HELP KIDS

\$575

You must like children to be a receptionist for this adoption agency dedicated to helping unfortunate kids. No experience necessary, just bring charm, poise and moderate typing.

HSG. Drop in or call

KAREN SMITH

THE PLACEMENT CENTER

372-3500

6 W. RANDOLPH 2nd Floor

FOR BUSINESS WOMAN

Dependable woman needed, one day per week steady. Chicago north side. General housework. References. Good pay. Good transportation. 736-3833 days or 283-8411 Evenings and weekends.

EXPERIENCED FITTERS

Full or part time for sales floor work.

Apply in person or

call after 12 noon.

WM. A. LEWIS

HILLSIDE SHOPPING CENTER

HILLSIDE, ILLINOIS

CHICAGO No. CO 1-2622

SUBURBAN No. 449-8800

OR

1330 WINSTON PLAZA

MELROSE PARK, ILL.

CHICAGO No. 261-3000

SUBURBAN No. 681-1130

EXPERIENCED

DENTAL ASSISTANT

Full or part time.

FOR LOOP

SPECIALTY

PRACTICE

Salary open.

332-3130

OFFICE CLEANING

Must have previous experience. Hours from 5 P. M. to 1:30 A. M. \$3.00 per hour. Paid vacations and holidays.

Apply in person or call:

GREAT LAKES MAINTENANCE

& SECURITY, INC.

8551 S. Stony Island

374-1200

ELECTRONIC

ASSEMBLERS

1st SHIFT 7:30 TO 4:00

Full time help needed for light electronic assembly job. Will train you if not experienced. Good pay, excellent benefits including health insurance and profit sharing. Pleasant working conditions.

Call TOM BARTELSON

634-0600

EDAX INTERNATIONAL

PRAIRIE VIEW

An equal opportunity employer

HELP WANTED — MALE-FEMALE

Reikia Darbininkų ir Darbininkių

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE

Namų, žemės — Pardavimui

REAL ESTATE FOR SALE

Namų, žemės — Pardavimui

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS

IR ZEMAIS NUOSIMCINIAI MENESINIAI ISSIMOKEJIMAI

DEL VISU INFORMACIJU, KREIPKITES I

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas

2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7747

BUTŲ NUOMAVIMAS

NAMŲ PIRKIMAS — PARDAVIMAS — VALDYMAS —

NOTARIATAS — VERTIMAI

VISU RŪSIŲ DRAUDIMO AGENTŲRA

J. BACEVICIUS — BELL REALTY

INCOME TAX SERVICE

6455 So. Kedzie Ave. — 778-2233

IR VEL PAŽVELK

GRAŽUS PAJAMU MŪRAS. Atskiri nauji šildymai. Cent. oro vėsinimas. Dideli modernūs butai. Mūro garažas. Marquette Parke. \$46,900.

LEGALUS 17 M. 3 butų gelsvas mūras. Atskiri radiant šildymai. Mūro garažas. Platus lotas. Marquette Parke. \$48,900.

5% KAMBARIU MŪRAS. Arti Liepų Plazos. Našlė su nuostoliu atiduos už \$17,800.

7 BUTU MŪRAS — 2 dideli ir 5 maži butai. Naujas gazu šildymas. Alum. langai. Blokas nuo parko. \$39,900.

10 BUTU MŪRAS Marquette Parke. Virš \$17,000 pajamų. Naujas gazu šildymas. Alum. langai. 2 auto mūro garažas. \$79,900.

PUIKUS MŪRO NAMAS ant plataus loto. 2 butai. Gražus 6 kambarių virtulė. 3 kambarių butas sausam besimante. Garažas. Arti parko. \$21,900.

2 BUTU 18 m. mūras. Atskiri šildymai. Alum. langai. Garažas. Platus lotas. Arti mūro. \$36,000.

2 BUTU didelis modernus mūras ir garažas. Naujas gazu šildymas. Air. cond. Marquette Parke. \$32,000.

6 KAMBARIU Cape Cod už Kedzie 1/2 bloko nuo parko. Įrengtas beisbolas. Platus lotas. Mūro garažas iš sono. \$34,000.

1/2 AUKSTO MŪRAS naujos statybos. 3 butai. Didelės pajamos. Arti vienuolyno. \$32,750.

VALDIS

REAL ESTATE

7051 So. Washtenaw Ave. RE 7-7200

RUTU NUOMAVIMAS, IVAIRŲ

DRUODIMAI NAMŲ IR NEKILNOJAMO TURTO PIRKIMAS — PARDAVIMAS.

BALYS BUDRAITIS

BUD'S REAL ESTATE

4369 ARCHER AVE., CHICAGO

TEL. — 254-5554

BUILDERS AND CONTRACTORS

Namų Statyba ir Remontas

HEATING CONTRACTOR

Įrengtu mieste ir užmiesty naujos ir perstatytos visos rūšių namo apšildymo pečius, air-conditioning, vandens boilerius ir stogu rinas (gutters). Dirbu greit, sąžiningai ir garantuotai.

DOMAS ŽUKAUSKAS

4444 So. Western Ave.

Chicago, Ill. 60609. Tel. VI 7-3447

M. A. SIMKUS

Real Estate, Notary Public, INCOME TAX SERVICE

4259 S. Maplewood, Tel. 254-7450

Beto daromi ir liudijami vertimai, pildomi pilietybės pareiškimai ir kitoki blankai.

D. M. SIO

\$2—80 M. AMŽIAUS VAIRUOTOJAI

Tiktai \$104 metams automobilio Liability apdraudimas.

Kreiptis:

A. LAURAITIS

4645 So. Ashland Ave.

523-8775

Siuntiniai į Lietuvą

ir kitus kraštus

P. NEDZINKAS, 4065 Archer Ave.

Chicago, Ill. 60632 Tel. YA 7-5980

TERRA

Brangenybės, Laikrodžiai, Dovanos visoms progoms.

3237 WEST 63rd ST., CHICAGO

Telef. 434-4660

A. G. AUTO REBUILDERS

Čia automobiliai išlyginami ir nudačomi. Darbas atliekamas sąžiningai ir gerai, prityrusiu darbininku.

Kalbos nebrangios.

3518-24 W. 63rd Street, Chicago, Ill.

TEL. — 776-5888

Alincetas Garbačiauskas, sav.

ROOFING

All kinds of roofs. Steep and flat. Chimneys, gutters and downspouts. Free estimate. All work guaranteed.

LOWEST PRICES

A. ABALL ROOFING CO.

1159 N. Long Ave.

2409 N. Clyborn

Phones: 521-6047

935-2660

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

VYTAUTAS ŽUKAUSKAS — MARIA NOREIKIENĖ

2608 West 69th St., Chicago,